

SHQIPËRIA

RAPORT I ASISTENCËS TEKNIKE - RRRITJA E KAPACITETIT TË ADMINISTRATËS TATIMORE GJATË KOHËRAVE SFIDUESE

Prill 2022

Ky raport i asistencës teknike për Shqipërinë u përgatit nga një ekip i stafi të Fondit Monetar Ndërkombëtar. Ai bazohet në informacionet që ishin në dispozicion në kohën e përpilimit të tij në prill të vitit 2021

Kopje të këtij raporti janë në dispozicion të publikut nga

Fondi Monetar Ndërkombëtar • Shërbimet e Publikimit
PO Box 92780 • Washington, DC 20090
Telefoni: (202) 623-7430 • Fax: (202) 623-7201
E-mail: publications@imf.org Web: <http://www.imf.org>
Çmimi: 18.00 dollarë për një kopje të shtypur

Fondi Monetar Ndërkombëtar
Uashington, D.C

SHQIPËRI

Rritja e kapacitetit të administratës tatimore gjatë kohërave sfiduese

Frank van Brunshot, Steve Vesperman, Allan Jensen, Michael O'Grady dhe
Paul Dempsey

Raport Teknik

Prill 2021

Përmbajtja e këtij raporti paraqet këshillat teknike që i jep stafi i Fondit Monetar Ndërkombëtar (FMN) për autoritetet e Shqipërisë ("përfituesi i asistencës për zhvillim të kapaciteteve") në përgjigje të kërkesës së tyre për asistencë teknike. Ky raport (në tërësi apo pjesërisht), apo përmbledhjet e tij mund t'i paraqitet nga ana e FMN-së Drejtorëve Ekzekutivë të FMN-së dhe anëtarëve të stafit të tyre, si dhe agjencive apo departamenteve të përfituesit të asistencës teknike dhe, me kërkesë të tyre, stafit të Bankës Botërore dhe ofruesve të tjerë të asistencës teknike dhe donatorëve që kanë interes legjitim, përveç nëse përfituesi i asistencës teknike në mënyrë specifike e kundërshton një paraqitje të tillë (shih Udhëzimet Operacionale për Shpërndarjen e Informacionit të Asistencës Teknike -

<http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2013/061013.pdf>). Për t'ia paraqitur këtë raport (në tërësi apo pjesërisht) apo përmbledhje të tij palëve jashtë FMN-së, përveç agjencive apo departamenteve të tjera të përfituesit të asistencës teknike, stafit të Bankës Botërore, ofruesve të tjerë të asistencës teknike dhe donatorëve me interes legjitim, kërkohet pëlqimi eksplicit i përfituesit të asistencës teknike dhe Departamentit për Çështje Fiskale të FMN-së.

Kjo mbështetje për zhvillim të kapaciteteve (ZHK) u realizua me përkrahjen financiare nga Komisioni Evropian (KE) dhe Sekretariati Shtetëror Zviceran për Çështje Ekonomike (SECO)

PËRMBAJTJA

FJALORTHI	4
PARATHËNIE	5
PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	6
I. KONTEKSTI I REFORMËS	11
II. FORCIMI I QEVERISJES DHE RREGULLIMEVE ORGANIZATIVE	14
III. PËRMIRËSIMI I MENAXHIMIT TË RISKUT TË PAJTUESHMËRISË	19
IV. FORCIMI I FUNKSIONIT TË KONTROLLIT TATIMOR	22
V. RITJA E KAPACITETIT TË ZYRËS SË TATIMPAGUESVE TË MËDHENJ	24
VI. KONSOLIDIMI DHE FORCIMI I FUNKSIONIT TË MBLEDHJES SË BORXHIT	28
VII. PËRMIRËSIMI I SAKTËSISË SË REGJISTRIT, SHËRBIMEVE TË TATIMPAGUESVE DHE PROCESEVE TË RIMBURSIMIT TË TVSH-SË	32
VIII. MOBILIZIMI I MBËSHTETJES PËR ZHVILLIM TË KAPACITETEVE	37
TABELAT	
1. Rekomandimet e misionit	8
2. Të ardhurat nga tatimet dhe kontributet shoqërore, 2018 deri në 2020	12
3. Shqipëri: Krahasimi i burimeve në terren dhe mbledhjes	17
4. Shqipëri: Kontrollat tatimore 2019 - 2020	22
5. Shqipëri: Kontrollat e DTM-së 2018 - 2020	26
6. Shqipëri: Borxhi tatimor 2017 - 2020	27
7. Shqipëri: Tatimpaguesit aktivë dhe joaktivë me detyrime të papaguara – Shtator 2020	29
8. Shqipëri: Gjendja në rimbursimin e TVSH-së në fund të dhjetorit 2020	34
9. Shqipëri: Misionet afatshkurtra të ekspertëve në DPT, 1 maj 2020 – 30 prill 2021	37
10. Shqipëri: Misionet afatshkurtra të ekspertëve në DPT, 1 maj 2021 – 30 prill 2022	38
SHTOJCAT	
1. Zbatimi i rekomandimeve të raportit nga misioni i FMN-së në janar 2019	39

FJALORTH

ALL	Leku shqiptar (valutë)
ZHK	Zhvillimi i kapaciteteve
MRP	Menaxhimi i rreziqeve të pajtueshmërisë
DP	Drejtori i përgjithshëm
BE	Bashkimi European
DÇF	Departamenti për Çështje Fiskale
PBB	Prodhimi i brendshëm bruto
DPT	Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve
ZQ	Zyrat qendrore
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
TI	Teknologjia e informacionit
DTM	Drejtoria e Tatimpaguesve të Mëdhenj
FE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
MTRS	Strategjia afatmesme e të ardhurave
NACE	Klasifikimi i veprimtarive ekonomike
DUA	Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit
QNB	Qendra Nacionale për Biznes
OECD	Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik
TAP	Tatimi në të Ardhura Personale
KDR	Korniza e Diferencimit të Riskut
DMR	Drejtoria e Menaxhimit të Riskut
RMU	Njësia për Menaxhimin e Projekteve
DRT	Drejtoria Rajonale e Tatimeve
SECO	Sekretariati Shtetëror për Çështjet Ekonomike (Agjenci Qeveritare Zvicerane)
GDL	Grupi i Drejtuesve të Lartë
TADAT	Instrumenti për Vlerësimin Diagnostik të Administratës Tatimore
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar

PARATHËNIE

Si pjesë përbërëse e programit të zhvillimit të kapaciteteve (ZHK) të Departamentit për Çështje Fiskale të FMN-së (DÇF) në lidhje me administrimin e të ardhurave në Evropën Juglindore, në përgjigje të kërkesës së Znj. Delina Ibrahimaj, Drejtoreshë e Përgjithshme e Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve (DPT), gjatë periudhës 11 janar - 3 shkurt 2021 u realizua një mision i administratës tatimore nga distanca me autoritetet shqiptare duke përdorur mjete online për mbajtje të video konferencave. Ky aktivitet u zhvillua për të ndihmuar autoritetet në vlerësimin e përpjekjeve zhvillimore në DPT dhe për të dhënë këshilla sipas nevojës për aktivitetet e ardhshme.

Misioni u udhëhoq nga Z. Frank van Brunschot dhe përbëhej nga Z. Stephen Vesperman (të dy nga DÇF); Z. Allan Jensen (Këshilltar Rajonal i DÇF-së për Administratat Tatimore); dhe zotërinjtë Michael O'Grady dhe Paul Dempsey (ekspertë të jashtëm të DÇF-së).

Misioni zhvilloi takime me Znj. Delina Ibrahimaj, Drejtoreshë e Përgjithshme (DP), dhe me shumë drejtues dhe punonjës nga Zyra Qendrore e DPT-së dhe nga Drejtoritë Rajonale Tatimore (DRT); me Z. Ervin Muca, Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI); dhe me përfaqësues nga komuniteti i partnerëve zhvillimorë që ofrojnë mbështetje për DPT-në; me Z. Patrik Meier, Zëvendës Shef i Misionit në Ambasadën e Zvicrës; me Znj. Ledia Muco, Delegacioni i BE-së në Shqipëri; Z. Tommy Carlson, Skatteverket (Administrata Tatimore Suedeze); dhe me Z. Erison Kotini, Trupa Vullnetare e Shërbimeve Financiare, SHBA.

Misioni dëshiron të shprehë mirënjohjen e tij të sinqertë për bashkëpunimin e shkëlqyeshëm dhe mikpritjen e mirë që mori nga DPT-ja. Misioni falënderon edhe Znj. Irena Xhafa, Shefe e Kabinetit, për mbështetjen e shkëlqyeshme të misionit.

Ky raport paraqet gjetjet e misionit dhe jep rekomandime për reformat e mëtejshme në DPT. Ai përbëhet nga një përmbledhje ekzekutive dhe tetë pjesë: (i) Konteksti i Reformës; (ii) Forcimi i Qeverisjes dhe Rregullimeve Organizative; (iii) Përmirësimi i Menaxhimit të Riskut të Pajtuësishmërisë; (iv) Forcimi i Funkcionit të Kontrollit Tatimor; (v) Rritja e Kapacitetit të Drejtorisë së Tatimpaguesve të Mëdhenj; (vi) Konsolidimi dhe Forcimi i Funkcionit të Mbledhjes së Borxhit; (vii) Përmirësimi i Saktësisë së Regjistrimit, i Shërbimeve të Tatimpaguesve dhe i Proceseve të Rimbursimit të TVSH-së; dhe (viii) Mobilizimi i Mbështetjes për Zhvillim të Kapaciteteve.

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Qëllimi i këtij misioni ishte të ndihmojë Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve (DPT) në vlerësimin e përpjekjeve të reformës dhe të jap këshilla për përpjekjet e ardhshme. Viteve të fundit, DPT-ja ka bërë një përparim të mirë në realizimin e agjendës së saj të reformës. Misioni analizoi arritjet e reformës dhe identifikoi fushat ku kërkohet përmirësim i mëtejshëm.

Progresi i reformës

Progresi i administratës tatimore vazhdon të jetë inkurajues, përkundër pengesave për shkak të pandemisë. DPT-ja bëri një përparim të mirë gjatë vitit 2020 në fusha si konsolidimi i funksionit të menaxhimit të borxhit tatimor, zgjerimi i burimeve të të dhënave nga palët e treta për menaxhimin e riskut, përmirësimi i proceseve të rimbursimit të tatimit mbi vlerën e shtuar (TVSH), shërbimet elektronike shtesë dhe zbatimi i raportimit të automatizuar të informacionit mbi llogaritë financiare të individëve jorezidentë. Ndikimi i pandemisë u menaxhua me qëndrueshmëri dhe shkathtësi - DPT-ja mori rolin kryesor për të ofruar mbështetje financiare për bizneset e prekura duke administruar në të njëjtën kohë veprimtarinë e saj kryesore me ndërprerje të kufizuara.

Qeveria pret që përmirësimet e administratës tatimore të luajnë një rol kyç në mbledhjen e të ardhurave shtesë për të financuar nevojat e Shqipërisë për shpenzime në periudhën afatmesme. Edhe para rënies së ndjeshme të të ardhurave nga tatimet në vitin 2020, të shkaktuara nga tronditja e dyfishtë: tërmeti në fund të vitit 2019 dhe pandemia, qeveria në propozimin për strategjinë e saj afatmesme të të ardhurave vlerësoi se nevojitej një rritje prej 2.3—3.0 për qind në raportin tatim-prodhim i brendshëm bruto (PBB). Përveç ndryshimeve të politikës tatimore, qeveria pret që një pjesë e madhe e shtimit të të ardhurave të nevojshme do të duhet të vijë nga përmirësimi i administrimit të taksave. Për të përmbushur këtë pritje dhe për të pasur një ndikim të rëndësishëm në hendekun tatimor, DPT-ja duhet të vazhdojë — dhe të përshpejtojë - përpjekjet e saj të reformës.

DPT-ja është duke u përballur me disa sfida të mëdha në vitin 2021, përfshirë zbatimin e fiskalizimit dhe administrimin e regjistrimit të ri qendror të llogarive bankare. Zbatimi në faza i "fiskalizimit" si masë kryesore e qeverisë kundër informalitetit - monitorimi në kohë reale i faturave elektronike dhe transaksioneve me para në dorë — do të sjellë ndryshime të mëdha si për bizneset ashtu edhe për operacionet e DPT-së gjatë vitit 2021. Autoritetet presin që me kalimin e kohës fiskalizimi do të sjell një ngritje prej 10 për qind të të ardhurave nga TVSH-ja. DPT-së gjithashtu i është caktuar një funksion i ri (jo-tatimor) i administrimit të regjistrimit qendror të llogarive bankare si masë kundër pastrimit të parave. Krijimi dhe administrimi i regjistrimit, i cili do të përdoret nga disa agjenci qeveritare, kërkon burime të konsiderueshme të DPT-së dhe kohë për menaxhimin e tij.

Fushat kryesore për zhvillim të mëtejshëm

Ky raport jep këshilla për një sërë përmirësimesh të nevojshme për të zhvilluar më tej funksionet kryesore tatimore dhe kapacitetin institucional. Të gjitha rekomandimet janë të radhitura në Tabelën 1 dhe të shtjelluara në pjesën kryesore të raportit. Fushat kryesore që duhet të zhvillohen më tej janë:

- **Fleksibiliteti organizativ dhe ngritja e kapaciteteve të stafit** - DPT-ja duhet të harmonizoj më mirë burimet e saj me risqet që paraqiten dhe nevojat operacionale dhe duhet të ketë më shumë autonomi dhe fleksibilitet në shpërndarjen e stafit, ndarjen e punës dhe ndryshimin e organizimit, pa pasur nevojë gjithmonë për aprovim nga ministria. Duhet të përmirësohet ndjeshëm niveli i aftësive teknike dhe kompetencave të të gjithë punonjësve — e veçanërisht në fushat e kontrollit tatimor, analizimit të të dhënave, mbledhjes me forcë të borxhit tatimor, funksioneve të Zyrës së Tatimpaguesve të Mëdhenj (DTM) dhe interpretimit të legjisllacionit tatimor.
- **Menaxhimi i Riskut të Pajtushmërisë (MRP) dhe Raportimi i informacionit bankar** - Duhet të intensifikohen analizat e të dhënave për të identifikuar grupet kryesore të riskut të pajtushmërisë që përbëjnë pjesën më të madhe të hendekut tatimor. Raportimi automatik në DPT i informacionit kyç nga llogaritë financiare të rezidentëve shqiptarë (sikurse rregullimet aktuale të raportimit për personat jorezidentë) do të rriste shumë profilizimin e riskut dhe do të përmirësonte saktësinë e deklaramit të tatimit.
- **Kontrolli dhe menaxhimi i tatimpaguesve të mëdhenj** - Aktiviteti dhe rezultatet e kontrollit duhet të vlerësohen në mënyrë më sistematike, veçanërisht pas-fiskalizimit kur zhvendoset fokusi në kontrollin nga zyra. Duhet të përfundohet profilizimi i riskut për të gjitha kompanitë e DTM-së (duke përdorur kornizën e diferencimit të riskut të këshilluar nga Departamenti i Çështjeve Fiskale (DÇF). Vendimet mbi përzgjedhjen e tatimpaguesve për kontroll në DTM duhet të merren kryesisht nga njësia e menaxhimit të riskut në DTM (në vend të drejtorisë qendrore të riskut).
- **Menaxhimi i borxhit tatimor dhe zvogëlimi i detyrimeve tatimore të papaguara** - Niveli në rritje i detyrimeve tatimore të papaguara duhet të stabilizohet dhe të marrë trajektoren e rënies. Përdorimi i marrëveshjeve për pagesën e tatimit me këste duhet të zgjerohet dhe borxhi i pambledhshëm duhet të fshihet/shuhet, siç lejohet në Ligjin për procedurën tatimore. Duhet të përmirësohen rregullimet dhe zhvillimi i ekspertizës së nevojshme të stafit për ndërmarrjen e veprimeve në rastet e paaftësisë paguese.
- **Shërbimi i Tatimpaguesve dhe Rimbursimet e TVSH-së** - Duhet të përmirësohet shtrirja, thellësia dhe qartësia e udhëzimeve për interpretimin dhe procedurat e legjisllacionit tatimor. Duhet të vazhdojë përparimi në uljen e borxheve në rimbursimin e TVSH-së duke pasur si objektiv shlyerjen e detyrimeve të papaguara sa më shpejt që të jetë e mundur dhe pagesën e të gjitha kërkesave që i plotësojnë kriteret brenda afateve të përcaktuara ligjore.

Marrëveshjet e rimbursimit me këste duhet të shfuqizohen dhe bizneset me TVSH negative në çdo periudhë duhet të kualifikohen për rimbursim pa parakushte tepër kufizuese.

Mobilizimi i mbështetjes për zhvillim të kapaciteteve

Kërkohe mbështetje e jashtme e vazhdueshme (dhe e koordinuar) për të konsoliduar arritjet e DPT-së deri më sot dhe për të forcuar edhe më tej administratën. Është rënë dakord me autoritetet që projekti aktual i DÇF për zhvillim të kapaciteteve (ZHK) të vazhdoj deri në prill 2022. Kjo mbështetje për zhvillim të kapaciteteve do të vazhdojë të përqendrohet në përmirësimin e mbledhjes së borxhit tatimor, analizimin e të dhënave, pajtueshmërinë e individëve me pasuri të lartë, zhvillimin e projekteve të ardhshme të menaxhimit të riskut të pajtueshmërisë (MRP) dhe organizimin dhe menaxhimin e aktiviteteve operacionale. DPT-ja duhet të sigurohet se ekzistojnë rregullimet e duhura për të koordinuar të gjithë mbështetjen e jashtme, përfshirë nga Agjencia Suedeze e Tatimeve dhe ndihmën direkte nga BE-ja, për të shmangur dyfishimet. DPT-ja duhet po ashtu të shqyrtojë mundësitë për mbështetje të jashtme në aftësimin në shkallë të gjerë të inspektorëve të kontrollit dhe për trajnimin e udhëheqësve.

Tabela 1. Rekomandimet e misionit		
Pjesët/Rekomandimet	Afatshkurtra (1- 12 muaj)	Afatmesme (1- 2 vjet)
II. Forcimi i qeverisjes dhe rregullimeve organizative		
• Kërkoni më shumë autonomi për DPT-në në modelimin e organizatës, shpërndarjen e stafit dhe ndarjen e punës.		X
• Plotësoni pozicionet e lira të stafit që janë shumë me rëndësi, veçanërisht pozicionin e tretë të zëvendës drejtorit të përgjithshëm.	X	
• Forconi më tej masat e sigurimit të integritetit.	X	
• Zhvilloni një program gjithëpërfshirës të aftësimin për të përmirësuar kompetencat e fuqisë punëtore në partneritet me universitetet, juridiksionet e tjera tatimore dhe shoqatat profesionale.		X
III. Menaxhimi i riskut të pajtueshmërisë (MRP)		
• Finalizoni dhe filloni zbatimin e një strategjie gjithëpërfshirëse të MRP-së.	X	
• Intensifikoni fokusin në analizat e të dhënave dhe bëni analiza të hendeut tatimor për të identifikuar grupet kryesore të riskut të pajtueshmërisë që përbëjnë pjesën më të madhe të hendeut tatimor.		X

<ul style="list-style-type: none"> Kërkoni një ndryshim të ligjit për të kërkuar raportimin automatik në DPT të informacionit kyç të bankave dhe informacioneve të tjera për llogaritë financiare të shqiptarëve rezidentë. 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Vlerësoni në mënyrë sistematike ndikimin e aktiviteteve të pajtueshmërisë. 	X	
IV. Forcimi i funksionit të kontrollit tatimor		
<ul style="list-style-type: none"> Mendoni për të hequr pengesat që pengojnë caktimin e tatimpaguesve për kontroll inspektorëve të kontrollit bazuar në aftësitë dhe kapacitetet e tyre, përfshirë edhe ndërmjet zyrave rajonale. 		X
<ul style="list-style-type: none"> Vlerësoni në mënyrë sistematike performancën e programit të kontrollit për të përmirësuar ndikimin në pajtueshmëri 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Zhvilloni dhe zbatoni një program të fortë të ngritjes së aftësive për inspektorët tatimorë për të përmirësuar kapacitetin e tyre në teknikat moderne të kontrollit, përfshirë edhe aftësitë e avancuara që kërkohen në Drejtorinë e Tatimpaguesve të Mëdhenj (DTM). 		X
V. Përmirësimi i kapaciteteve të DTM-së		
<ul style="list-style-type: none"> Zbatoni plotësisht Planin e Zbatimit të Kornizës së Diferencimit të Riskut, duke siguruar që të gjithë tatimpaguesit e DTM-së të profilizohen sipas riskut. 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Sigurohuni që vendimet për përzgjedhjen e tatimpaguesve të DTM-së për kontroll të merren kryesisht nga Njësia e Menaxhimit të Riskut (NJMR) e DTM-së. 		X
VI. Konsolidimi dhe forcimi i funksionit të mbledhjes së borxhit		
<ul style="list-style-type: none"> Filloni menjëherë një projekt për të shlyer/shuar borxhin e pa mbledhshëm. 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Vazhdoni të zgjeroni përdorimin e marrëveshjeve për pagesë më këste, përfshirë edhe zbatimin e një instrumenti të bazuar në internet (vetë-shërbyes për tatimpaguesit). 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Caktoni përgjegjësinë për miratimin e marrëveshjeve për pagesë me këste në Drejtorinë e Mbledhjes së Borxhit 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Zhvilloni procedurat dhe ekspertizën për ndërmarrjen e masave në rast të paafësisë paguese/falimentimit. 		X
VII. Përmirësimi i saktësisë së regjistrit, shërbimeve të tatimpaguesve dhe proceseve të rimbursimit të TVSH-së.		
<ul style="list-style-type: none"> Sigurohuni që planet operacionale të vënë më shumë theksin në përmirësimin e plotësisë dhe saktësisë së regjistrit, përfshirë verifikimin sistematik të të dhënave përkatëse të palëve të treta. 	X	

<ul style="list-style-type: none"> Zhvilloni një program (në bashkëpunim me Qendrën Kombëtare të Biznesit (QKB) për të testuar në mënyrë të vazhdueshme, saktësinë e kodeve të veprimtarive ekonomike të regjistruara në regjistër. 		X
<ul style="list-style-type: none"> Zhvilloni dhe publikoni një strategji të shërbimit dhe komunikimit me tatimpaguesit deri në fund të vitit 2021. 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Përmirësoni gamën, thellësinë dhe qartësinë e interpretimeve të publikuara të ligjit tatimor dhe udhëzimeve procedurale dhe siguroni një pjesë të dedikuar në faqen e internetit për këshilltarët fiskalë. 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Paguani të gjitha kërkesat që plotësojnë kriteret për rimbursim të TVSH-së brenda afateve të përcaktuara ligjore dhe ulni marrëveshjet për pagesë më këste në zero sa më shpejt që të jetë e mundur. 	X	
<ul style="list-style-type: none"> Për Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë (MFE): Kërkoni një ndryshim legjislativ për të rimbursuar kreditimin pa ndonjë periudhë minimale të mbartjes dhe pa kushtin që tatimpaguesi të paraqesë kërkesë të veçantë për rimbursim. 		X

I. KONTEKSTI I REFORMËS

A. Hyrje

1. Departamenti i Çështjeve Fiskale (DÇF) i FMN-së i ofron mbështetje Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve (DPT) në kuadër të një projekti për zhvillimin e kapaciteteve (ZHK) që ka filluar në vitin 2019. Fokusi i këtij projekti, i cili do të zgjas deri në prill 2022, është në forcimin e qeverisjes, menaxhimit dhe funksioneve kryesore të administrimit të tatimeve të DPT-së. Ky mision i zhvilluar nga distanca, (i) rishikoi progresin në arritjen e rezultateve të projektit, (ii) identifikoi fushat kryesore ku duhet të përmirësohet më tej performanca operacionale dhe kapaciteti institucional (duke marrë parasysh sfidat që ka krijuar pandemia Covid-19), dhe (iii) zhvilloi me autoritetet një plan të punës për asistencën në zhvillim të kapaciteteve deri në fund të projektit.

B. Të ardhurat nga tatimet

2. Të ardhurat nga tatimi kanë rënë ndjeshëm gjatë vitit të kaluar, duke reflektuar tronditjet e dyfishta në ekonomi nga pandemia dhe tërmeti në fund të vitit 2019, plus shtyrjet e tatimeve që u bënë për të mbështetur biznesin. Ekonomia pritet të jetë tkurrur për 7½ për qind në vitin 2020.¹ Kjo rënie e madhe e aktivitetit ekonomik, së bashku me shtyrjen e pagesës së tatimit në fitim në vitin 2021, rezultoi në një rënie të përgjithshme të të ardhurave tatimore në vitin 2020 prej 28.6 miliardë lekësh krahasuar të njëjtën periudhë të vitit paraprak, ku përqindja më e madhe e rënies është në Tatimin në të Ardhurat Personale (TAP) dhe Tatimin në Fitim (Tabela 2). DPT-ja mbledh afër 60 për qind të tatimeve të kombinuara dhe kontributeve shoqërore; pjesa më e madhe e të ardhurave mbledhet nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganës. Autoritetet kanë treguar se synojnë të rrisin të ardhurat prej 2.3 deri në 3 për qind të PBB-së² si pjesë e strategjisë afatmesme të të ardhurave (SAMA) që do të hartohet më vonë në vitin 2021. Kjo strategji do të përfshijë masat për përmirësimin e administratës tatimore si dhe ndryshimet e politikave.²

¹ Shifrat e vlerësuara të PBB-së për vitin 2020 dhe rritjet e synuara të SAA-së nga autoritetet janë marrë nga Raporti i FMN-së për Shqipërinë 20/309, i nëntorit 2020.

² DÇF u paraqiti autoriteteve një varg opsionesh për SAA-në në shkurt 2020 - duke mbuluar si politikat tatimore ashtu edhe administrimin e tatimeve (shih raportet nga Benedek dhe të tjerët, dhe Vesperman dhe të tjerët).

Tabela 2. Të ardhurat nga tatimet dhe kontributet shoqërore, 2018-2020

(Shuma e të ardhurave në miliardë lekë)

Lloji i tatimit	2018		2019		2020 (Paraprake)	
	Të ardhurat	% e PBB	Të ardhurat	% e PBB	Të ardhurat	% e PBB ¹
TAP	36.5	2.2	46.1	2.7	33.7	2.1
Kontributet shoqërore	93.2	5.7	98.4	5.9	97.7	6.2
Tatimi në fitim	34.5	2.1	36.6	2.2	28.4	1.8
TVSH	143.5	8.8	132.4	7.9	*130.4	8.3
Akciza	45.0	2.8	46.7	2.8	44.5	2.8
Tarifat doganore	6.2	0.4	6.5	0.4	6.2	0.4
Taksat kombëtare, etj.	38.6	2.4	36.4	2.2	35.8	2.3
Pushteti lokal	21.9	1.3	23.1	1.4	22.0	1.4
Gjithsej	419.3	25.8	426.3	25.4	397.7	25.3

Burimi: Llogaritjet dhe vlerësimet e stafit të MFE-së dhe FMN-së. *Të ardhurat nga TVSH-ja nuk pasqyrojnë 9.8 miliardë lekë e rimbursimeve të papaguara në fund të vitit 2020.

C. Ndikimi i pandemisë në operacione

3. DPT-ja ka luajtur një rol kyç në zbatimin e paketave të ndryshme të ndihmës financiare lidhur me pandeminë. Duke filluar nga marsi i vitit 2020, qeveria prezantoi një seri paketash për përkrahjen e individëve dhe bizneseve në sektorët e prekur nga pandemia. Aplikimet për këto programeve u bënë online në DPT, e cila vërtetoi se a i plotësojnë kushtet dhe i procedoi kërkesat para se të dërgohen në Thesar për pagesë. Përgjigja e politikës qeveritare ndaj pandemisë përfshinte edhe shtyrjen e afateve për pagesën e tatimit në fitim deri në vitin 2021 dhe një skemë të garantimit të kredisë.

4. Në përgjithësi, DPT-ja demonstroi një nivel të lartë të qëndrueshmërisë dhe shkathhtësisë gjatë pandemisë - sistemet e saj të vazhdimësisë së punës tashmë ishin testuar pas tërmetit në fund të vitit 2019. Rreth 80 për qind e stafit ishin në gjendje të punonin nga distanca. Derisa numri i sporteleve që ofronin shërbime ishte i kufizuar, shërbimet telefonike të qendrës së thirrjeve dhe zyrave rajonale kishin vazhduar të funksiononin. Kontrollat në terren u zvogëluan duke u lënë vendin kontroleve nga zyra. Një studim i perceptimit publik (i bërë në fund të vitit 2020) mbi performancën e përgjithshme të shërbimeve të DPT-së gjatë pandemisë ishte përgjithësisht i favorshëm, me disa përjashtime.

D. Zhvillimet e tjera

5. Ndonëse pandemia ka qenë faktori mbizotërues gjatë vitit të kaluar, kanë qenë edhe disa zhvillime të tjera që kanë ndikuar në operacionet e DPT-së. Zhvillimet kryesore janë:

- **Orari i zbatimit të fiskalizimit**—Nisma kryesore kundër informalitetit që përfshin monitorimin në kohë reale të faturave elektronike (të detyrueshme), e planifikuar për tu zbatuar në vitin 2020, u shty deri në 2021 dhe është duke u zbatuar në faza: për bizneset që kanë marrëdhënie me shtetin nga janari; për transaksionet mes bizneseve (B2B) pa para në dorë nga korriku; dhe për transaksionet me para në dorë nga shtatori. Autoritetet presin që kur të zbatohet plotësisht, fiskalizimi do të rrisë të ardhurat nga TVSH-ja për 10 për qind.
- **Përfshirja për bizneset më të vogla** - Nga janari 2021 (dhe deri në 2029), pragu i qarkullimit (xhiros) për regjistrim në TVSH rritet nga 2 milionë lekë (dhe zero për profesionet e rregulluara³) në 10 milionë lekë për të gjitha kategoritë, duke hequr kështu rreth 32,000⁴ tatimpagues nga regjistri aktiv i TVSH-së. Gjithashtu, nga viti 2021, ndërmarrjet me një qarkullim vjetor më pak se 14 milionë lekë përjashtohen nga Tatimi mbi Fitimin. Nga kjo pritet të përfitojnë rreth 12,000 biznese në këtë kategori.⁵ Ndonëse e thjeshtësojnë pajtueshmërinë për bizneset e vogla, këto ndryshime ka shumë të ngjarë të shkaktojnë arbitrazh tatimor dhe abuzime të tjera, siç janë “ndarja e biznesit” (për të mbetur nën këto pragje) dhe kalimi artificial nga punësimi në vetë-punësim.⁶
- **Rindërtimi pas tërmetit i liruar nga TVSH-ja** - Sfidat e pajtueshmërisë për DPT-në lindin edhe nga vendimi i vitit 2020 për të liruar (përjashtuar) nga TVSH-ja aktivitetet e rindërtimit pas tërmetit, përfshirë nënkontraktuesit dhe furnizuesit. DPT-së i kërkohet të jap autorizimin për subjektet që i plotësojnë kushtet. Ky zgjerim në shkallë të gjerë i përjashtimit nga TVSH-ja dhe shpërbërja e “zinxhirit” normal të TVSH-së për një numër të madh operatorësh paraqet risk të madh për humbjen e të ardhurave nga tatimet dhe do të jetë e vështirë të kontrollohet në mënyrë efektive nga DPT-ja.
- **Llogaritë jashtë vendit: shkëmbimi automatik i informacionit** - Me ndihmën e administratës tatimore italiane, në vitin 2020 DPT-ja filloi të zbatojë raportimin automatik nga bankat shqiptare tek ajo të informacionit të llogarive financiare të personave jo-rezidentë dhe filloi shkëmbimin e këtij informacioni me 72 juridiksione të huaja.⁷ Duke filluar nga shtatori 2021, DPT pret që të marrë informacione reciproke në lidhje me llogaritë jashtë vendit të mbajtura nga rezidentët tatimorë shqiptarë.

³ Si janë noterët, avokatët, dentistët, infermierët, mjekët, farmacistët, inxhinierët, arkitektët, llogaritarët (kontabilistët), auditorët, etj.

⁴ Burimi: DPT. Nga janari 2021, 31,834 biznese janë çregjistruar nga TVSH.

⁵ Shikoni deklaratën e Zëvendësministrit të Financave të raportuar në albaniadailynews.com/news/44257.

⁶ Tatimi mbi fitimin aplikohet për të gjitha aktivitetet e vetë-punësimit, përfshirë profesionet (pavarësisht nga forma ligjore). Derisa të ardhurat e punonjësve që janë mbi 360,000 lekë në vit tatohen me 13%, dhe me 23% ato mbi 1,8 milionë lekë, një i vet-punësuar ose një kompani e shërbimeve personale nuk paguan asnjë tatim në të ardhura kur qarkullimi (xhiro) vjetor është më pak se 14 milion lekë.

⁷ Sipas një marrëveshjeje ndërkombëtare shumëpalëshe, duke përdorur standardin e përbashkët të raportimit të zhvilluar nga OECD-ja.

- **Propozimi i amnistisë fiskale** —Një projektligj për amnisti fiskale i publikuar në korrik të vitit 2020 nuk u mbështet nga DÇF-ja e as nga BE-ja, pasi nuk ishte në përputhje me praktikën e mira ndërkombëtare për skemat e deklarimit vullnetar. Projektligji nuk është miratuar dhe misionit nuk iu vu në dispozicion asnjë informacion mbi statusin aktual të këtij propozimi për amnisti.
- **Regjistri qendror i llogarive bankare** - Sipas ligjit kundër pastrimit të parave i miratuar së fundmi, DPT-ja do të jetë administruese e një regjistri të ri qendror të llogarive bankare. Ajo po ashtu do të jetë një nga organet shtetërore të cilës i lejohet akses në të dhënat në regjistër, varësisht nga aktet nënligjore që ende nuk janë dakorduar. Ky funksion jo-tatimor do të kërkojë burime të konsiderueshme dhe kohë për menaxhimin e saj.

E. Progresi i reformës

6. DPT-ja prapëseprapë arriti të avancojë disa nga agjendat e saj zhvillimore në vitin 2020, pavarësisht ndikimit të pandemisë. Arritjet e rëndësishme pozitive përfshijnë konsolidimin e funksionit të menaxhimit të borxhit, zgjerimin e burimeve të të dhënave nga palët e treta, përmirësimin e proceseve të rimbursimit të TVSH-së, shërbime të tjera elektronike shtesë dhe zbatimin e raportimit automatik të informacionit të llogarive jo-rezidente.

7. DPT-ja tashmë ka një agjendë sfiduese për vitin 2021 dhe është duke e hartuar një strategji afatmesme për 2022-2025. Detyra më e rëndësishme për vitin 2021 është zbatimi i fiskalizimit, i cili do të përfshijë edhe përkrahje dhe angazhim intensiv me biznesin dhe një ndryshim në proceset e përzgjedhjes së kontrolleve (përfshirë bërjen e më shumë kontrolleve nga zyra). Krijimi dhe administrimi i një regjistri të ri qendror të llogarive bankare do të jetë gjithashtu sfidues. Ndryshimet e tjera të mëdha të planifikuara për vitin 2021 përfshijnë krijimin e një njësie të specializuar për individë shumë të pasur, konsolidimin e bazave të të dhënave, zhvillimin e një regjistri të aktiveve dhe përfundimin e riorganizimit të Drejtorisë së Mbledhjes së Borxhit Tatimor. Zhvillimi i një strategjie afatmesme për DPT-në është në proces dhe do të finalizohet së bashku me strategjinë e propozuar të qeverive për Strategjinë Afatmesme të të Ardhurave (SAA).

8. Një përmbledhje e progresit në zbatimin e rekomandimeve në raportin e misionit të DÇF-së në janar 2019⁸ është në Shtojcën 1. Siç është përkrahur në Shtojcën 1, 50 për qind e rekomandimeve janë zbatuar ose janë zbatuar pjesërisht. Rekomandimet e mbetura janë azhurnuar dhe integruar me rekomandimet në këtë raport.

⁸ "Shqipëria: Administrimi i të Ardhurave - Mbështetja në Zbatimin e Agjendës së Reformës", janar 2019, Vesperman dhe të tjerët.

II. FORCIMI I QEVERISJES DHE RREGULLIMEVE ORGANIZATIVE

A. Situata aktuale

Qeverisja

9. DPT-ja ka një strukturë të qeverisjes të bazuar në disa komitete të larta drejtuese.

Ekzistojnë tri komitete të larta drejtuese që kontrollojnë operacionet e DPT-së: (i) Komiteti i Menaxhimit të Reformës përgjegjës për drejtimin strategjik të DPT-së dhe mbikëqyrjen e planit të reformës; (ii) Komiteti i Menaxhimit Operacional përgjegjës për menaxhimin e procesit vjetor të planifikimit dhe monitorimin e performancës së DPT-së; dhe (iii) Komiteti i Menaxhimit të Përbushjes përgjegjës për zbatimin e një sistemi të menaxhimit të riskut të pajtueshmërisë (MRP). Të tre komitetet kryesohen nga Drejtoresha e Përgjithshme (DP). Një Grup i Menaxhimit Strategjik (GMS), po ashtu i kryesuar nga DP-ja, është përgjegjës për qeverisjen e përgjithshme të DPT-së. Secili komitet dhe GMS-ja i kanë mandatet e tyre të aprovuara.

10. Puna e komiteve të larta drejtuese mbështetet nga disa grupe pune. Grupet e punës janë krijuar për të udhëhequr dhe monitoruar progresin e projekteve kryesore të reformës dhe nismave të rëndësishme operacionale dhe zakonisht kryesohen nga një drejtues i lartë. Shembuj të fushave të fokusit të grupeve të punës janë projekti i fiskalizimit, i shkëmbimit automatik të informacionit me juridiksione të tjera, regjistri qendror i llogarive bankare, konsolidimi i mbledhjes së detyrimeve të papaguara, mbikëqyrja e veprimtarive operacionale, përfshirë përgjigjen ndaj pandemisë dhe dhënien përparësi ndryshimeve në teknologjinë e informacionit (TI).

11. Ka një mbivendosje në fokusin e komiteve të larta drejtuese. Komiteti i Menaxhimit të Reformës dhe Komiteti i Menaxhimit të Përbushjes kanë të njëjtët anëtarë. Në praktikë, temat nuk diskutohen gjithmonë në komitetin e caktuar për ato tema, p.sh. performanca në GST diskutohet në takimet e komitetit për menaxhimin e reformës. Do të ishte më mirë që komisionet të veprojnë sa më shumë në përputhje me mandatet e tyre.

12. Për të monitoruar performancën operacionale përdoret një kornizë gjithëpërfshirëse e raportimit. Ekziston një varg i gjerë raportesh operacionale që monitorohen nga komitetet menaxhuese dhe ekipi i udhëheqjes së lartë.

Struktura organizative

13. Ekziston një strukturë e zyrës qendrore (ZQ) që bazohet në funksione. Ajo përbëhet nga tri shtylla kryesore të punës (planifikim/hartim, realizim/zbatim dhe mbështetje të programit). Në strukturën organizative, secila shtyllë e punës menaxhohet nga një

Zëvendës drejtor i përgjithshëm (megjithatë pozicioni i zëvendës drejtorit të përgjithshëm për hartim të programit aktualisht është i lirë).

14. Struktura organizative përfshin një rrjet prej 13 Drejtorive Rajonale Tatimore (DRT) dhe një Drejtorie të Tatimpaguesve të Mëdhenj (DTM). Më herët janë bërë disa konsolidime të funksioneve përmes krijimit të një Qendre të centralizuar të Thirrjeve dhe një Qendre të Pagesës. Gjatë 12 muajve të fundit, DPT-ja bëri disa ndryshime organizative që ishin rekomanduar nga DÇF-ja. Ato përfshijnë:

- Konsolidimi i shumicës së aktiviteteve të mbledhjes së detyrimeve të papaguara në më pak vende (site) (shih Seksionin IV).
- Ndarja e punës së monitorimit dhe verifikimit në terren nga Drejtoria e Investigimit Tatimor.
- Konsolidimi i tri Njësive të Transferimit të Çmimeve në strukturën organizative të DTM-së.

15. Konsolidimi i funksionit të mbledhjes së borxhit është një nismë e mirëpritur e ndryshimit organizativ dhe në përputhje me trendet ndërkombëtare. Aktivitetet e mbledhjes së borxhit tatimor, të cilat bazoheshin në 13 DRT-të janë konsoliduar në tri zyra rajonale të mbledhjes dhe në DTM. Kjo nismë mundëson përmirësimin e proceseve të punës. Kjo nismë mund të jetë model për konsolidimin e funksioneve të tjera themelore.

Përmirësimi i sistemit të integritetit

16. Është arritur përparim në forcimin e sigurimit të integritetit të DPT-së dhe në uljen e mundësisë për sjellje korruptive. Gjatë 12 muajve të fundit janë zbatuar këto aktivitete:

- Rritja e përdorimit të kontrolleve nga zyra dhe shërbimeve elektronike për të ulur nevojën për kontakte ballë për ballë.
- Tani është duke u përdorur përcjellja me GPS për disa zyrtarë në terren dhe po ashtu është duke u testuar përdorimi i video kamerave.
- Është duke u hartuar një program i trajnimit dhe informimit për ndryshim të kulturës për të theksuar rëndësinë e integritetit në të gjitha aspektet e administrimit të të ardhurave.
- Është krijuar një pozicion i ri në nivelin e lartë (që i raporton edhe DP-së edhe Ministrisë së Drejtësisë) për promovimin, monitorimin dhe zbatimin e strategjisë së qeverisë kundër korrupsionit.

Teknologjia e informacionit

17. DPT mbështetet në Agjencinë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) për të siguruar të gjitha shërbimet e TI-së, përfshirë ndryshimet e sistemit të reformave dhe mirëmbajtjen e sistemeve të TI-së. AKSHI është një agjenci qeveritare e pavarur që ofron

shërbime të TI-së për drejtoritë qeveritare. Marrëveshja me AKSHI bën mirëmbajtjen e softuerit dhe harduerit, ndryshimet e softuerit për të akomoduar ndryshimet legislative dhe çdo nevojë që kërkohet për zhvillim. Deri më sot, kjo marrëveshje është duke i plotësuar nevojat e DPT-së.

18. AKSHI administron platformën për sistemin e ri të fiskalizimit. Ky sistem kërkon që bizneset që i bëjnë shitje qeverisë, bizneseve të tjera dhe konsumatorëve duhet t'i japin DPT-së të dhëna në kohë reale për ato shitje. Ai gjithashtu ofron platformën për përdorimin e detyrueshëm të faturimit elektronik - një modernizim i rëndësishëm i të gjitha transaksioneve të biznesit në Shqipëri. Ky sistem përfshin analizën e riskut dhe funksionalitetin e depos së të dhënave, e cila është një iniciativë kritike e reformës për të modernizuar proceset e menaxhimit të riskut të pajtueshmërisë.

B. Fushat që kërkojnë përmirësim

Rregullimet organizative

19. DPT-së i duhet një autonomi më e madhe për t'i mundësuar asaj të përshtat strukturën e saj organizative sipas kërkesës për t'iu përgjigjur nevojave të riskut dhe operacioneve. Caktimi i stafit në zyrat më të vogla rajonale nuk duket të jetë në përputhje me punën që e bëjnë dhe me nivelin e riskut ndaj të ardhurave për ato zyra. Megjithatë ka pasur përparim me konsolidimin e funksionit të mbledhjes së detyrimeve të papaguara, Tabela 3 paraqet një mospërputhje në raportet e të ardhurave tatimore me stafin e shpërndarë në për zyrat rajonale, veçanërisht për stafin në terren. Misioni u njoftua për mbetjet e konsiderueshme prapa të punëve në zyrën e Tiranës. Administratat tatimore moderne e caktojnë stafin të punojë bazuar në riskun më të madh për të ardhurat dhe kanë fleksibilitet për të rregulluar strukturat e tyre për tua përshtatur ndryshimeve të riskut dhe nevojave operacionale, pa pasur nevojë të kërkojnë miratimin e ministrisë në të gjitha rastet.

Tabela 3. Krahasimi i personelit në terren dhe mbledhjes

Rajoni e punës	DTM	Tiranë	Durrës	Fier	DRT-të e tjera *	Gjithsëj
Gjithsej personel në terren	119	291	79	108	629	1.226
Shërbimi	6	33	20	11	113	183
Mbledhja	10	48	0	17	22	97
Kontroll	73	118	39	41	173	444
Mbështetje tjetër	30	92	20	39	321	502
Tatimi i mbledhur 2020 (Miliardë lekë ne	78.0	92.0	12.2	6.6	33.3	218.9
Përqindja e mbledhjes	35	42	5	3	15	100
Përqindja e personelit në terren	10	24	6	9	51	100

* Përfshin tre qendrat e reja të mbledhjes së borxhit

Burimi: Pyetësori i DPT/ DÇF

Menaxhimi, kompetenca dhe integriteti i personelit

20. DPT-ja ka shumë pozicione të paplotësuara për drejtues dhe punonjës kryesorë.

Aktualisht ka rreth 200 vende vakante duke përfshirë një pozicion të Zëvendësdrejtorit të përgjithshëm në Zyrën Qendrore. Ky pozicion i lirë i Zëvendësdrejtorit të përgjithshëm ka të paktën 12 raporte të drejtpërdrejta (përfshirë me Drejtoritë e Shërbimit të Tatimpaguesve dhe të Mbledhjes së Borxhit) të cilat aktualisht i raportojnë drejtpërdrejt DP-së. Është kuptuar se Zëvendësdrejtorët e përgjithshëm të tjerë po ndihmojnë me këtë ngarkesë pune. Sidoqoftë, kjo është e paqëndrueshme, pasi DP-ja duhet të mbajë një fokus të rëndësishëm strategjik dhe nuk duhet të shpërqendrohet nga çështje të përditshme operacionale.

21. Duhet të përmirësohet ndjeshëm niveli i aftësive teknike dhe kompetencave të të gjithë personelit të DPT-së. Mungesa e ekspertizës teknike e ul produktivitetin dhe cilësinë dhe mund të ketë ndikim negativ në ofrimin e ndihmës për tatimpaguesit dhe ndërmjetësit. Mungesa e njohurive, veçanërisht në DTM, për atë se si funksionojnë industritë kryesore e ul mundësinë e DPT-të për të kuptuar çështjet me të cilat përballen, për të ofruar asistencë domethënëse dhe për të monitoruar performancën tatimore. Sjellja e tatimpaguesve ndaj pajtueshmërisë ndikohet nga niveli i kompetencës që ata përjetojnë në ndërveprimet e tyre me zyrtarët e administratës tatimore. Nëse tatimpaguesit nuk besojnë se administrata ka ekspertizë për të dhënë këshilla të shëndosha teknike ose për të ndërmarrë veprime të tjera të zbatimit me forcë, kjo mund të ndikojë negativisht në gatishmërinë e tatimpaguesve për të respektuar detyrimet e tyre për përmbushjen e detyrimeve tatimore.

22. Fushat më kritike në të cilat ka nevojë për rritje të aftësive janë kontrolli, analiza e të dhënave, mbledhja e borxhit, interpretimi i legjislacionit dhe funksionet e DTM-së. Për shembull, inspektorët e kontrollit përqendrohen pothuajse ekskluzivisht në përputhjen e regjistrave të kontabilitetit me deklaratat tatimore — ata nuk janë të trajnuar në përdorimin e metodave indirekte të kontrollit dhe kanë pak kapacitet për të përcaktuar nivelin e transaksioneve të paregjistruara të biznesit ose për të përcaktuar detyrimet potenciale që paraqet pasuria e pashpjegueshme. Stafi i mbledhjes së borxhit nuk është sa duhet i aftë për marrjen e masave më të fuqishme detyruese (p.sh. veprimet e falimentimit dhe likuidimit). Programi aktual i trajnimit nuk bazohet në një vlerësim strategjik të hendekut ndërmjet aftësive ekzistuese të personelit dhe kompetencave të nevojshme për të siguruar një administrim efektiv të sistemit tatimor.

23. Ekziston nevojë urgjente që të zhvillohet dhe realizohet një program trajnimi për përmirësim të kompetencave. Ky plan duhet të reflektojë mungesën e vlerësuar të kompetencave për secilën nga fushat funksionale dhe të përcaktojë një program gjithëpërfshirës trajnimi dhe afatin kohor për të përmirësuar në mënyrë vazhdueshme kompetencat në tërë DPT-në. Kontraktimi i ekspertëve nga universitetet vendore, shoqatat profesioniste (siç po bëhen aktualisht me Institutin e Kontabilistëve të Certifikuar) dhe juridiksionet e tjera tatimore, me mbështetjen e BE-së dhe donatorëve të tjerë, do të ndihmojë në përshejtimin e programit të trajnimit.

24. Ka nevojë për të forcuar edhe më tej masat e integritetit. DPT-ja e kupton që çdo shkelje e integritetit dëmton përpjekjet për të fituar besimin e komunitetit. Masat e fundit tashmë të theksuara në pjesën A janë komponentë të një programi në vazhdim e sipër për të përmirësuar integritetin e administratës tatimore. Ndonëse këto janë zhvillime të mirëseardhura, duhet bërë më shumë. Sa më shpejt që të jetë e mundur duhet bërë emërimi i planifikuar i një udhëheqësi të lartë i cili do të jetë përgjegjës për zhvillimin e kornizës së integritetit të DPT-së.

C. Rekomandimet

25. Rekomandimet për përmirësimin e qeverisjes dhe rregullimit organizativ janë:

- Kërkoni më shumë autonomi për DPT-në në modelimin e organizatës, shpërndarjen e stafit dhe ndarjen e punës.
- Plotësoni pozicionet vakante të stafit që janë shumë me rëndësi, veçanërisht pozicionin e zëvendës drejtorit të përgjithshëm të tretë.
- Zhvilloni një program gjithëpërfshirës të aftësisë për të përmirësuar kompetencat e punonjësve në partneritet me universitetet, juridiksionet e tjera tatimore dhe shoqatat profesionale.
- Forconi më tej masat për sigurimin e integritetit.

III. PËRMIRËSIMI I MENAXHIMIT TË RISKUT TË PAJTUESHMËRISË

A. Gjendja aktuale

26. DPT e ka përmirësuar në mënyrë të vazhdueshme qeverisjen MRP-së. Komitetit të Përbushjes i është caktuar detyra për zbatimin e metodologjisë moderne të MRP-së; për promovimin e zhvillimit të strategjive të integruara për përmirësimin e pajtueshmërisë; dhe për miratimin e planit dhe fillimin e projekteve të pajtueshmërisë. Komiteti përkrahet nga Drejtoria e Menaxhimit të Riskut (DMR), e cila është përgjegjëse për identifikimin e riskut tatimor, zhvillimin e projekteve të MRP-së dhe përzgjedhjen e tatimpaguesve për kontroll. Megjithëse ambicia e DPT-së është që të gjitha aktivitetet operacionale duhet të jenë të bazuara në risk, një numër i konsiderueshëm i aktiviteteve të kontrollit për rastet kur nuk ka risk/ kur ka risk të ulët janë ligjërisht të detyrueshme, për shkak të detyrimeve ligjore që nuk janë proporcionale me nivelin e riskut (në Pjesën IV jepen shembuj).

27. DPT-ja ka pasur sukses në përparimin e projekteve të MRP-së gjatë pandemisë. Janë në përdorim një kombinim i instrumenteve të pajtueshmërisë. Së bashku me kontrollin si mjetin e saj kryesor për të përmirësuar pajtueshmërinë, DPT-ja ka filluar të përdorë një gamë më të gjerë metodash të "trajtimit të riskut". Për shembull, ajo zbatoi një fushatë të suksesshme për të

adresuar nën-deklarimin e pagave nga punëdhënësit. Ajo ka vazhduar të përparojë në zbatimin e projekteve kombëtare të pajtueshmërisë në sektorët e ndërtimit dhe turizmit dhe aktualisht është duke hartuar një projekt sektorial të pajtueshmërisë për sektorin e energjisë.

B. Fushat ku kërkohet përmirësim

28. Puna për zhvillimin e një strategjie gjithëpërfshirëse të pajtueshmërisë ka filluar, por duhet të finalizohet në mënyrë që të mund të fillojë zbatimi. Komiteti i Përmbushjes do të ketë rolin kryesor në hartimin e strategjisë së re dhe mbikëqyrjen e zbatimit të saj. Qëllimi strategjik afatmesëm duhet të jetë të sigurojë që të gjitha aktivitetet e pajtueshmërisë të jenë të bazuara në risk dhe të dizajnuara për trajtimin e duhur të risqeve kryesore të identifikuara. Strategjia duhet të adresojë edhe nevojën për zgjerimin e bashkëpunimit me agjencitë e tjera përkatëse dhe qasjen në një gamë më të gjerë të dhënash të palëve të treta. Për të përmirësuar pronësinë mbi strategjinë dhe angazhimin e gjerë të DPT-së ndaj projekteve kombëtare të pajtueshmërisë, DRT-të duhet të përfshihen në zhvillimin e strategjisë dhe projekteve të reja të pajtueshmërisë. Nuk ka shenja të ndonjë rënieje të niveleve të përgjithshme të informalitetit në Shqipëri, dhe në rastin e "pagave të zarfit", gjendja duket se është përkeqësuar nga viti 2016.⁹ Opsionet për adresimin e informalitetit mbi një bazë gjithëpërfshirëse janë në raportin e misionit të DÇF-së të janarit 2020¹⁰ dhe mund të merren parasysh në kontekstin e zhvillimit të strategjisë.

29. DMR-ja duhet të plotësohet me staf të specializuar. Një DMR e kompletuar me staf është shumë me rëndësi për zhvillimin e një organizate të orientuar drejt riskut. Është e rëndësishme që tri pozicionet e lira të plotësohen menjëherë me staf të duhur, mundësisht nga të diplomuarit që kanë studiuar ekonominë dhe menaxhimin e të dhënave. Në planin afatgjatë, DMR-ja duhet të përfshijë personel me një gamë më të gjerë aftësish, për shembull, ekspertë të sjelljes. Në zhvillimit të aftësive të stafit të DMR-së do të ndihmonte bashkëpunimi i vazhdueshëm me universitetet, përfshirë edhe vazhdimin e programit të praktikës së studentëve të "ekselencës".

30. DPT-ja duhet të zhvillojë kapacitetin për analizimin e të dhënave dhe duhet të bëjë analiza të hendekut tatimor për të ndihmuar në identifikimin e risqeve ekzistuese dhe atyre që krijohen. Duke pasur depon e re të të dhënave dhe më shumë burime të të dhënave në dispozicion, do të jetë e rëndësishme të zhvillohet një strategji e qartë për menaxhimin e të dhënave. Kjo duhet të përfshijë mënyrën se si do të qeveriset, zhvillohet dhe përdoret analiza e të dhënave brenda administratës. Duhet të bëhen analizat e hendekut tatimor dhe skanimet e mjedisit (për të përfshirë risqet e reja të krijuara nga pandemia)¹¹ për të plotësuar punën aktuale

⁹ Ekonomia e fshehur në Ballkanin Perëndimor: Trendet dhe opsionet e politikave, Dokument i politikave SELDI nr. 11 nëntor 2020.

¹⁰ Shqipëri: Strategjia Afatmesme e të Ardhurave - Opsionet e Reformës në Administrimin e të Ardhurave; Janar 2020; Stephen Vesperman, Paul Dempsey, Allan Jensen, Barrie Russell, Michael O'Grady.

¹¹ Shih Seria speciale e FMN-së mbi politikat fiskale për t'iu përgjigjur Covid-19 - [Administrimi i të ardhurave: Forcimi i operacioneve për mbrojtjen e mbledhjes dhe pajtueshmërisë](#), Prill 2020.

në identifikimin e grupeve kryesore të riskut që e përbëjnë pjesën më të madhe të hendekut tatimor.

31. Kërkohe akses në një gamë më të gjerë të të dhënave nga palët e treta, veçanërisht raportim të automatizuar të informacionit bankar. Është bërë një përparim i mirë në rritjen e të dhënave të pranuar dhe llojeve të të dhënave të palëve të treta, përfshirë ato nga ndërmarrjet e energjisë elektrike dhe ujësjellësit, Drejtoria e Përgjithshme e Doganës dhe Bashkia e Tiranës. Nga shtatori 2021, do të jenë të disponueshme të dhënat për llogaritë bankare jashtë vendit për rezidentët shqiptarë nga 72 juridiksione sipas Standardit të Sistemit të Përbashkët të Raportimit të OECD-së. Informacione të ngjashme financiare lidhur me llogaritë bankare të shqiptarëve brenda vendit ende nuk janë në dispozicion në mënyrë të automatizuar, që është një mungesë e madhe e konsekuencës kur krahasohet me sistemin e raportimit për llogaritë jashtë vendit. DPT-ja duhet të vazhdojë të bëjë trysni për të ndryshuar ligjin për të kërkuar raportimin automatik të informatave kryesore për llogaritë financiare të banorëve shqiptarë.

32. Duhet të përmirësohet cikli i marrjes së informatave për riskun nga inspektorët e kontrollit tatimor në DMR duke përdorur sistemin e TI-së për menaxhimin e rasteve. Sistemi aktual i menaxhimit të rasteve, i cili përfshin një cikël mbi informacionet kthyesë për riskun, nuk është duke u përdorur plotësisht nga inspektorët e kontrollit. Në mënyrë të kufizuar inspektorët i ofrojnë DMR-së manualisht informata mbi efektivitetin e përzgjedhjes së risqeve. Puna e vazhdueshme për standardizimin dhe kompjuterizimin e raporteve të auditimit duhet të ndihmojë në adresimin e kësaj çështje.

33. DPT-ja duhet të përmirësojë vlerësimin e saj për të gjitha rezultatet e pajtueshmërisë. DMR-ja përpilon statistika për aktivitetet e tyre të pajtueshmërisë (p.sh. për kontrollin tatimor) për sa i përket numrit të veprimeve dhe rezultateve të drejtpërdrejta në mbledhjen e të ardhurave. Megjithatë, ka vetëm një vlerësim të kufizuar të efektivitetit relativ të llojeve të ndryshme të ndërhyrjeve sa i përket ndikimit në pajtueshmëri. Duhet të ketë një qasje më sistematike për të vlerësuar ndikimin e aktiviteteve operacionale në pajtueshmëri.

C. Rekomandimet

34. Rekomandimet për Përmirësimin e Menaxhimit të Riskut të Pajtueshmërisë janë:

- Finalizoni dhe filloni zbatimin e një strategjie gjithëpërfshirëse të MRP-së.
- Intensifikoni fokusimin në analizat e të dhënave dhe bëni analiza të hendekut tatimor për të identifikuar grupet kryesore të risqeve të pajtueshmërisë që përbëjnë pjesën më të madhe të hendekut tatimor.
- Kërkoni një ndryshim të ligjit për të kërkuar raportimin automatik në DPT të informacionit kyç të bankave dhe informacioneve të tjera për llogaritë financiare të shqiptarëve rezidentë.
- Vlerësoni në mënyrë sistematike ndikimin e aktiviteteve të pajtueshmërisë.

IV. FORCIMI I FUNKSIONIT TË KONTROLLIT TATIMOR

A. Situata aktuale

35. Është përmirësuar organizimi i funksioneve të kontrollit dhe monitorimit i tyre në terren. Struktura organizative ka vazhduar të zhvillohet, duke përfshirë ndarjen e monitorimit në terren¹²nga investigimi tatimor dhe njësia e re e monitorimit për kontroll nga zyra. Një zhvillim i ri i rëndësishëm është krijimi i një drejtorie të specializuar me fokus në individë shumë të pasur dhe në shmangien e taksave. Centralizimi i përzgjedhjes së tatimpaguesve për kontroll është gjithashtu praktikë e mirë.

36. DPT-ja ka vazhduar aktivitetet e kontrollit gjatë pandemisë. Numri i kontrolleve ka rënë, duke pasqyruar ndikimin e pandemisë dhe nevojën për të pakësuar kontaktet personale me tatimpaguesit (shih Tabelën 4).

Tabela 4. Kontrollat tatimore 2019 - 2020

Lloji i Kontrollit	2019			2020 (11 muaj)		
	Numri i kontrolleve	Numri me rezultate mbi 30,000 lekë	Vlera mesatare monetare lekë 1000	Numri i kontrolleve	Numri me rezultate mbi 30,000 lekë	Vlera mesatare monetare lekë 1000
Nga zyra	26,668	4,720	4,896	18,872	3,608	5,352
Rimbursimi i TVSH-së	829	431	1,367	648	287	1,017
Gjithëpërfshirës	1,221	1,095	7,324	616	467	5,956
Një çështje të vetme	925	689	1,110	664	298	1,383
Gjithsej	29,643	6,935	-	20,800	4,660	-

Burimi: DPT

37. Futja e sistemit të e-inspektorit për monitorimin e stafit në terren dhe menaxhimin e rasteve është një zhvillim i ri. E-Inspektori është një sistem që automatizon dhe monitoron aktivitetet e stafit monitorues në terren. Ai mundëson ndarjen dhe përcjelljen e punës dhe përfshin përdorimin e gjurmuesve GPS dhe video kamerave. Të dhënat e menaxhimit të rasteve mund të ngarkohen në sistemin kryesor të TI-së. Aplikimi i përcjelljes me GPS dhe video kamera ka për qëllim të forcojë provat nga monitorimi në terren dhe të zvogëlojë rrezikun e akuzave të rreme për keqtrajtim nga tatimpaguesit. Shpresohet gjithashtu të zbehë mundësitë për korrupsion.

¹² Kontrollat të paparalajmëruara të bizneseve për të gjetur shkeljet, për shembull, lidhur me mos lëshimin e faturave tatimore, punonjës të pa raportuar dhe posedim të inventarit pa dokumentacion.

B. Fushat ku kërkohet përmirësim

38. Mungesa e fleksibilitetit në caktimin e rasteve në të gjitha DRT-të dhe stafit me nivele të ndryshme aftësish, është pengesë serioze për shfrytëzimin efektiv të burimeve të pakta të kontrollit. Ka një mospërputhje midis burimeve të caktuara në secilën DRT dhe ngarkesës me raste bazuar në risk për secilën DRT. Si rezultat, në disa DRT nuk mund të bëhet kontroll për rastet me risk të lartë për shkak të kufizimit të burimeve dhe aftësive. Kjo shpie në trajtim jo të njëjtë të tatimpaguesve me rreziqe të ngjashme në të gjithë Shqipërinë. Konsolidimi i funksionit të kontrollit dhe një fleksibilitet më i madh në shpërndarjen e inspektorëve të kontrollit ose në ndarjen e punës, do të zvogëlonte këtë problem.

39. Ndonëse është bërë progres në përzgjedhjen e tatimpaguesve për kontroll bazuar në risk, kontrollohen shumë raste me risk të ulët. Aktualisht, 70 për qind e rasteve [për kontroll] përzgjidhen në mënyrë të centralizuar nga DMR-ja, ndërsa 30 për qind të tjera përzgjidhen nga DRT-të. Këto përzgjedhje kryesisht janë të bazuara në risk; megjithatë, një numër i konsiderueshëm i rasteve për kontroll ende përzgjidhen për shkak të detyrimit ligjor për t'i kontrolluar, siç p.sh., në rastet e çregjistrimit të tatimpaguesve, falimentimit dhe kërkesave për kontroll nga agjencitë e tjera. Shumë nga këto raste nuk paraqesin domosdo risk thelbësor për tatime. DPT-ja duhet të rishikojë detyrimet ligjore për kontroll për të siguruar që nuk ka asnjë detyrim për të bërë kontrole nëse nuk ka risk të konsiderueshëm tatimor.

40. Disa elemente të programit të kontrollit duhet të rivlerësohen për të minimizuar përdorimet e burimeve që kanë ndikim të ulët të pajtueshmërisë. Funksionet e kontrollit nga zyra përfshijnë një sërë detyrash që nuk kanë të bëjnë me kontrollin. Këto përfshijnë përcjelljen e tatimpaguesve që nuk kanë paraqitur deklaratat tatimore, përpjekjet për mbledhjen e borxheve të reja, marrëveshjet për pagesë më këste, ndihmën për tatimpaguesit që të bëjnë korrigjime në deklaratat e mëparshme, kryerjen e "verifikimeve të tjera" siç janë verifikimi i pasqyrave financiare të tatimpaguesve dhe përgjigja në pyetjet e tatimpaguesve. Shumë prej këtyre kontrolleve, kanë shumë pak vlerë të shtuar sa i përket ndikimit të tyre në pajtueshmëri, siç p.sh., në rastet e çregjistrimit dhe falimentimit. Njësia e re e monitorimit të kontrollit nga zyra duhet: (1) të identifikojë ato detyra që duhet të eliminohen, automatizohen ose të caktohen në rajone më të përshtatshme, dhe (2) të kuptojë faktorët që kontribuojnë në rezultatet e ulëta në të ardhura.

41. Aftësitë dhe kompetencat e inspektorëve të kontrollit duhet të rriten për tu mundësuar atyre që të kryejnë kontrole cilësore dhe të adresojnë risqet që paraqiten. DPT-ja është duke planifikuar të testojë aftësitë e inspektorëve për të përcaktuar nevojat e tyre për trajnim. Zbatimi i fiskalizimit dhe shtimi i të dhënave nga palët e treta do të çojë në një reduktim të punës verifikuese, veçanërisht për kontrollin në terren. Kjo do t'i mundësojë DPT-së të rrisë aktivitetet gjithëpërfshirëse të kontrollit dhe hetimit për evazion dhe shmangie serioze të taksave, të cilat do të kërkojnë aftësi të avancuara.

42. DPT-ja duhet të zhvillojë një program trajnimi dhe zhvillimi, të përshtatur për nevojat e inspektorëve. Inspektorët e kontrollit duhet aftësohen në teknikat moderne të

kontrollit, në analizën e pasqyrave financiare dhe në interpretimin e avancuar të tatimeve. Zhvillimi i propozuar i Akademisë së Tatimeve dhe Doganës, me mbështetjen e BE-së, duhet t'i japë përparësi realizimit të një plani trajnimi gjithëpërfshirës shumëvjeçar me module të përshtatura për të përmbushur nevojat e inspektorëve.

C. Rekomandimet

43. Rekomandimet për përmirësimin e funksionit të kontrollit tatimor janë:

- Mendoni për të hequr pengesat që pengojnë caktimin e tatimpaguesve për kontroll inspektorëve të kontrollit bazuar në aftësitë dhe kapacitetet e tyre, përfshirë edhe ndërmjet zyrave rajonale.
- Vlerësoni në mënyrë sistematike performancën e programit të kontrollit për të përmirësuar ndikimin në pajtueshmëri.
- Zhvilloni dhe zbatoni një program të fortë të ngritjes së aftësive për inspektorët e kontrollit tatimorë për të përmirësuar kapacitetin e tyre në teknikat moderne të kontrollit, përfshirë edhe aftësitë e avancuara që kërkohen në DTM.

V. RRITJA E KAPACITETIT TË ZYRËS SË TATIMPAGUESVE TË MËDHENJ

A. Situata aktuale

44. Një fokus i veçantë i pajtueshmërisë në segmentin tatimpaguesve të mëdhenj është thelbësor për të siguruar mbrojtjen dhe rritjen e pjesës më të madhe e të ardhurave tatimore. Shuma e të ardhurave nga taksat e paguara nga ky segment i tatimpaguesve është e lartë - mbi 40 për qind e mbledhjes së përgjithshme të DPT-së — dhe rregullimet e punës së tyre janë më komplekse sesa për bizneset më të vogla'. Ka rreziqe më të mëdha të pajtueshmërisë në fushën e tatimit ndërkombëtar, transaksioneve me palët e lidhura dhe shmangien e taksave. Në përputhje me praktikën e mirë ndërkombëtare, DPT-ja ka një DTM të krijuar prej kohësh për të menaxhuar rreziqet unike që lidhen me segmentin e tatimpaguesve të mëdhenj të saj.

45. DPT-ja ka vazhduar të zhvillojë operacionet e DTM-së. Është bërë përparim në zbatimin e shumë rekomandimeve nga raporti i ekspertit të DÇF-së në dhjetor 2019.¹³ Kriteret për përcaktimin e tatimpaguesve të mëdhenj janë azhurnuar, duke çuar në bartjen e disa tatimpaguesve të tjerë nga DRT-të. DTM-ja ka themeluar Njësinë e vet të Menaxhimit të Riskut

¹³ 'Shqipëri: Përmirësimi i Efektivitetit të Zyrës së Tatimpaguesve të Mëdhenj'; Keith Cartwright, DÇF, Dhjetor 2019.

(NJMR). Tani është krijuar një Ekip i vetëm i Transferimit të Çmimeve brenda DTM-së dhe numri i sektorëve të kontrollit është rritur nga tre në katër, ndërsa numri i specializimeve për industri është ulur nga 22 në 10.

B. Fushat ku kërkohet përmirësim

46. DTM-ja duhet të finalizojë profilizimin e segmentit të tatimpaguesve të mëdhenj sipas riskut. Kjo nënkupton zbatimin e plotë të planit të Kuadrit për Diferencimin e Riskut (KDR). KDR është një kuadër ligjor për të analizuar dhe vlerësuar riskun tatimor të një tatimpaguesi dhe për të përcaktuar trajtimin e duhur nga administrata tatimore. DTM-ja ka bërë progres të kufizuar në planin e zbatimit të KDR-së. Deri në tetor 2020 ishin planifikuar të përfundonin profilet e riskut për 430 tatimpagues, dhe nga 100 të tjera të përfundohen çdo tremujor derisa të profilizohen të gjithë 882 tatimpaguesit. Deri më tani janë profilizuar vetëm 100 tatimpagues.

47. Trajtimet për përmirësimin e pajtueshmërisë duhet të përshtaten me profilin specifik të riskut për secilin tatimpagues. Qasjet e trajtimit ende përqendrohen kryesisht në kontroll. Kur tatimpaguesit profilizohen me risk të ulët, trajtimi duhet të përqendrohet në mbështetjen e tatimpaguesve. Për tatimpaguesit me risk të mesëm, trajtimi duhet të përqendrohet në kontroll selektiv të çdo çështjeje specifike të identifikuar dhe në angazhimin për të nxitur pajtueshmërinë vullnetare. Për tatimpaguesit me risk më të lartë, trajtimi i duhur, përfshirë kontrollin, duhet të përqendrohet vetëm në rreziqet e identifikuara. Suksesi i kohëve të fundit i fushatave të letrave për pagat e padeklaruara dhe i projektit të ndërtimit duhet të përsëritet për nisma të tjera të pajtueshmërisë. Sjellja e tatimpaguesit duhet të përcaktojë trajtimin më të duhur të riskut nga DTM-ja.

48. DTM-ja duhet të vazhdojë të vlerësojë dhe zhvillojë efektivitetin e qasjeve alternative ndaj kontrollit. DTM-ja ka filluar të përdorë kontrole nga zyra dhe të rrisë numrin e kontrolleve për një çështje të vetme. Nevojitet punë e mëtejshme për të vlerësuar dhe siguruar efektivitetin e këtyre qasjeve alternative. Përveç kësaj, ka nevojë që të përcaktohet pajtueshmëria e një tatimpaguesi duke përdorur një gamë më të gjerë të metodave të kontrollit, përfshirë teknikat e kontrollit të tërthortë dhe përdorimin e mjeteve të kontrollit të asistuar nga kompjuteri.

49. NJMR-ja e sapoformuar e DTM-së duhet të jetë përgjegjëse për përzgjedhjen e tatimpaguesve për kontroll ose trajtim tjetër në segmentin e tatimpaguesve të mëdhenj. Aktualisht, NJMR e DTM-së nuk i përzgjedh rastet për trajtim. Rastet përzgjidhen në mënyrë të centralizuar nga DMR-ja. NJMR e DTM-së ka mundësi të bëjë një analizë më të përqendruar të riskut për segmentin e tatimpaguesve të mëdhenj. Ajo mund të përdorë tregues më të përshtatshëm financiarë dhe specifik tatimorë, të rëndësishëm për tatimpaguesit e mëdhenj, në zhvillimin e profileve të riskut në kuadër të KDR-së. NJMR e DTM-së duhet të ketë përgjegjësinë kryesore për të vendosur se cilët tatimpagues të DTM-së duhet të përzgjidhen për tu trajtuar. Rezultatet e kontrollit në DTM, veçanërisht për rimbursimin e TVSH-së, kontrollet nga zyra dhe

ato vetëm për një çështje, që mbesin në nivele të ulët (Tabela 5), duhet të përmirësohen nëse përzgjidhen nga NJMR-ja.

Tabela 5. Kontrollat e DTM-së 2018 - 2020

Lloji i kontrollit	2018		2019		2020	
	Numri i kontrolleve	Numri me rezultate mbi 100,000 lekë	Numri i kontrolleve	Numri me rezultate mbi 100,000 lekë	Numri i kontrolleve	Numri me rezultate mbi 100,000 lekë
Nga zyra	5	-	8	-	154	-
Rimbursimi i TVSH-së	112	54	144	65	129	34
Gjithëpërfshirës	120	113	139	135	114	103
Një çështje të vetme	88	43	157	41	328	32
Gjithsej	325	210	448	241	725	169

Burimi: DPT

50. DTM-ja duhet të rrisë kapacitetin e stafit të saj përmes rekrutimit të specialistëve për vendet vakante dhe një programi trajnimi të përshtatur për nevojat e stafit të DTM-së.

Kapaciteti dhe aftësia e stafit të DTM-së do të jetë përcaktues kryesor i suksesit të saj. Numri i autorizuar i personelit për DTM-në është 128, me tetë pozicione vakante. Megjithatë, ka disa pozicione kritike të paplotësuara, përfshirë pozitën e kreut të NJMR-së dhe një specialist i transferimit të çmimeve. Është e rëndësishme që këto të plotësohen menjëherë me personel i kualifikuar në mënyrë të duhur. Ekspertiza teknike dhe aftësitë e stafit të DTM-së janë të kufizuara dhe duhet të forcohen. Risqet më komplekse të segmentit të DTM-së përfshijnë planifikimin e sofistikuar për të shmangur taksat dhe risqet tatimore ndërkombëtare, siç janë ulja e bazës [së tatueshme] dhe zhvendosja e fitimit. Funkzioni i kontrollit të DTM-së duhet të forcojë teknikat e ekzaminimit të kontrollit, duke përfshirë metodat indirekte dhe përdorimin e kontrollit elektronik dhe të zhvillojë ekspertizë më të avancuar në kontabilitet, analizë të pasqyrave financiare, aspekte teknike të taksave, taksa ndërkombëtare, luftim të shmangies së taksave dhe ndërgjegjësim të bizneseve. Kërkohej investim i konsiderueshëm në një program trajnimi të përshtatur për nivelet më të larta të ekspertizës që i nevojiten stafit të DTM-së.

51. DPT-ja duhet të vazhdojë të zbatojë rekomandimet nga raporti i ekspertit të DÇF-së¹⁴ të përmendur më herët në këtë pjesë.

Ndonëse shumë prej rekomandimeve të raportit janë zbatuar, është me rëndësi të zbatohen edhe të tjerat. Rekomandimet që duhet të zbatohen përfshijnë caktimin e ndërmarrjeve të lidhura në bazën e tatimpaguesve të DTM-së, përmirësimin e ndërlidhjes me organet përfaqësuese, sigurimin e instrumenteve për kontroll të asistuar nga kompjuteri për inspektorët e DTM-së dhe krijimin e një njësie të specializuar kundër shmangies së taksave.

¹⁴ 'Shqipëri: Përmirësimi i Efektivitetit të Zyrës së Tatimpaguesve të Mëdhenj'; Keith Cartwright, DÇF, Dhjetor 2019.

C. Rekomandimet

52. Rekomandimet për rritjen e kapacitetit të DTM-së janë:

- Zbatoni plotësisht Planin e Zbatimit të Kuadrit për Diferencimin e Riskut, duke siguruar që të gjithë tatimpaguesve të DTM-së tu bëhet profilizimi i riskut.
- Sigurohuni që vendimet për përzgjedhjen e tatimpaguesve të DTM-së për kontroll të bëhen kryesisht nga NJMR e DTM-së.

VI. KONSOLIDIMI DHE FORCIMI I FUNKSIONIT TË MBLEDHJES SË BORXHIT

A. Sfondi dhe zhvillimet e fundit

53. Pavarësisht përmirësimeve të fundit në funksionin e detyrimeve të papaguara, stoku i borxhit tatimor ka vazhduar trendin e rritjes. Gjatë tre viteve të fundit, përpjekjet janë përqendruar në forcimin e kuadrit legjislativ, përmirësimin e proceseve të punës dhe optimizimin e përdorimit të strategjive të mbledhjes me forcë. Totali i borxhit tatimor në fund të shtatorit 2020 ishte 122.4 miliardë lekë krahasuar me 116.9 miliardë lekë sa ishte në fund të dhjetorit 2019. Nga stoku i përgjithshëm i borxhit, 15.5 miliardë lekë janë objekt kontestimi. Afati i pagesës për një përqindje të madhe të borxhit (afërsisht 70 për qind) ka kaluar për më shumë se dy vite (shih Tabelën 6). Shuma e borxhit tatimor përfshin mbi 96,500 tatimpagues joaktivë, që kolektivisht kanë borxh 83.3 miliardë lekë (afërsisht 68 për qind e inventarit total të tatimit). Një numër relativisht i vogël i tatimpaguesve (4,040) së bashku kanë borxh më shumë se 92.1 miliardë lekë. Stoku i detyrimeve të papaguara në shtator 2020 përfshin një komponent që është rezultat i ndikimit të pandemisë në ekonomi dhe masat pasuese të lehtësimit të DPT-së.

Tabela 6. Borxhi tatimor 2017 - 2020

(Shumat janë në milionë lekë)

Informatat kryesore për tatimet e papaguara	2017	2018	2019	2020 (Shtator)
Numri i tatimpaguesve me vonesa tatimore	137,633	144,910	151,279	171,510
Stoku i përgjithshëm i borxhit tatimor	95,506	107,701	116,994	122,400
Prej të cilave: borxhe mbi dy vjet	45,494 (48%)	60,803 (56%)	78,992 (68%)	85,680 (70%)

Burimi: Departamenti i Mbledhjes së Borxhit i DPT-së

54. DPT-ja në masë të madhe i ka zbatuar rregullimet e reja organizative për funksionin e mbledhjes së detyrimeve të papaguara. Ky ristrukturim bëhet sipas këshillës së DÇF-së që rekomandon konsolidimin e aktiviteteve për detyrimet e papaguara në më pak vende (site) . Konsolidimi i funksioneve kryesore është bërë qasje e zakonshme në shumë administrata tatimore për të rritur efikasitetin operacional duke konsoliduar ekspertizën dhe njohuritë, duke

lehtësuar konsistencën në zbatim, duke përmirësuar menaxhimin e vëllimit së punës dhe duke krijuar ekonomi të shkallës.

55. Konsolidimi i funksionit të detyrimeve të papaguara është një nismë pozitive e zhvillimit organizativ. Aktivitetet e mbledhjes së borxhit tatimor, të cilat bazoheshin në 13 DRT-të janë konsoliduar në tri zyra rajonale të mbledhjes dhe në DTM. Kjo është më shumë sesa thjesht një zhvendosje e stafit dhe punës së tyre në një vend të ri. Struktura përfshin krijimin e tri shtyllave të veçanta të punës - secila me fusha të qarta të specializimit funksional: (i) Monitorimi, analiza dhe masat e zbatimit me forcë; (ii) Zbatimi në terren; dhe (iii) Procedurat Ligjore dhe mbledhja me forcë. Për të mbështetur rregullimet e reja strukturore, një grup punues i projektit është duke drejtuar hartimin e ndryshimeve të TI-së dhe azhurnimin e manualit të mbledhjes së borxhit.

56. Gjithnjë e më shumë është duke iu dhënë përparësi menaxhimit të rasteve të mbledhjes me risk më të lartë. Analiza e detajuar e rasteve aktive ndihmon në marrjen e vendimeve të informuara për caktimin e detyrave me përparësi. Aktualisht ka një fokus specifik në menaxhimin e rasteve të reja të borxhit (dhe zvogëlimin e gjasave që ai të shkallëzohet). Pas këshillave të fundit të DÇF-së¹⁵, DPT-ja është duke rritur fokusin e saj në 100 rastet kryesore të borxheve më të mëdha për të siguruar që këto raste të jenë nën menaxhim aktiv intensiv. Për më tepër, një përqendrim i shtuar në menaxhimin e borxhit tatimor të ndërmarrjeve shtetërore po arrin rezultate pozitive.

57. Tatimpaguesit po përfitojnë nga mundësia e marrëveshjeve për pagesë më këste, e cila është një zhvillim pozitiv. Përdorimi i marrëveshjeve me këste nga DPT-ja është përgjithësisht në përputhje me praktikën e mira ndërkombëtare; megjithatë, duhet bërë përmirësime të mëtejshme për të optimizuar përdorimin e këtyre marrëveshjeve. Marrëveshjet për pagesë me këste janë mundësi e mirë për të ndihmuar tatimpaguesit të cilët përballen me vështirësi në qarkullimin e parasë, veçanërisht në periudhën e tanishme të pandemisë.

B. Fushat ku kërkohet përmirësim

Efektiviteti i funksionit të mbledhjes së detyrimeve të papaguara

58. Kërkohet një qasje më strategjike për menaxhimin e funksionit të mbledhjes së detyrimeve të papaguara. Megjithëse ka pasur disa përpjekje për t'i dhënë përparësi menaxhimit të detyrimeve të papaguara bazuar në risk, kjo ende nuk bëhet në mënyrë sistematike. Duhet bërë më shumë në nivel të Zyrës Qendrore për të planifikuar në mënyrë aktive shpërndarjen strategjike të burimeve bazuar në analizë gjithëpërfshirëse për të arritur kthimin optimal të investimit nga ato burime (shih pjesën II.B më lart për një diskutim mbi rregullimet organizative). Kjo pikëpamje është në përputhje me gjetjet paraprake të bëra nga auditimi i

¹⁵ *Shqipëri: Forcimi i Mbledhjes së Borxhit Tatimor*, Paul Duffus, dhjetor 2020

fundit i bërë nga Institucioni i Kontrollit të Lartë të Shtetit.¹⁶ Ekipi për mbledhjen e borxhit i Zyrës Qendrore është kryesisht i përqendruar në monitorim dhe raportim dhe jo në marrjen e një roli aktiv në përmirësimin e efektivitetit të fushave operacionale të ekipeve të mbledhjes së detyrimeve të papaguara. DPT-ja duhet të caktojë burimet bazuar në një vlerësim të riskut dhe të identifikojë rastet e borxhit me risk të lartë që kërkojnë menaxhim proaktiv.

59. Mosplotësimi me punonjës i funksionit të mbledhjes së borxhit paraqet një risk të konsiderueshëm. Janë mbi 45 pozicione vakante për staf në tri zyrat rajonale të mbledhjes. Personeli i pamjaftueshëm në këtë funksion kyç mund të ndikojë negativisht në rezultatet e punës, duke krijuar trysni për punonjësit dhe duke ndikuar në cilësinë e punës. Për më tepër, parim kyç në menaxhimin e rasteve të tatimeve të papaguara është reagimi sa më i shpejtë që të jetë e mundur ndaj borxheve të reja, pasi ndërhyrja e hershme rrit gjasat për mbledhjen e borxhit tatimor. Aftësia për t'iu përgjigjur shpejt rasteve të borxheve të reja pengohet nëse nuk mbahet niveli i personelit. Është duke u zhvilluar një proces rekrutimi në punë, i menaxhuar në mënyrë qendrore nga Departamenti i Administratës Publike. Duhet të bëhen të gjitha përpjekjet për të përshpejtuar këtë proces të rekrutimit.

Fshirja/shuarja e borxheve të pambledhshme tatimore

60. Një pjesë e konsiderueshme e stokut të borxhit tatimor nuk është e mbledhshme. Siç tregohet në Tabelën 7, 68 për qind e tatimeve të papaguara kanë të bëjnë me tatimpagues joaktivë. Përveç kësaj, 70 për qind e inventarit të përgjithshëm të borxhit është e moshës mbi dy vjet.

Tabela 7. Tatimpaguesit aktivë dhe joaktivë me detyrime të papaguara - Shtator 2020

Statusi	Numri i tatimpaguesve	Detyrimet e papaguara tatimore në miliardë lekë	Përqindja e detyrimeve të papaguara të përgjithshme
Aktive	74,964	39.1	32
Joaktive	96,546	83.3	68
Gjithsej	171,510	122.4	100

Burimi: Departamenti i Mbledhjes së Borxhit i DPT-së

61. Ekziston një nevojë kritike për të fshirë/shuar borxhin e pambledhshëm kur përpjekja për ta mbledhur atë është joekonomike dhe kur nuk është ligjrisht i mbledhshëm. Gjithmonë do të ketë një përqindje të stokut të detyrimeve të papaguara që nuk mund të mblidhen. Është praktikë e mirë ndërkombëtare që fshirja/shuarja e borxhit të jetë veprim i vazhdueshëm pasi të jenë marrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të mbledhur borxhin tatimor. Ligji për procedurat tatimore jep autorizimin për të fshirë/shuar borxhin e pambledhshëm tatimor pasi të jenë marrë masat përkatëse të mbledhjes me forcë. Deri më sot, asnjë borxh nuk është fshirë/shuar duke përdorur këtë dispozitë. Menjëherë duhet të zbatohet

¹⁶ Republika e Shqipërisë, Institucioni i Kontrollit të Lartë të Shtetit, Ecuria e Borxhit Tatimor, Dhjetor 2020.

një qasje përmes projektit me fokus fillestar në borxhet më të mëdha dhe më të vjetra. Qasja e rekomanduar është paraqitur në detaje në një raport të kohëve të fundit të ekspertit të DÇF-së.¹⁷

Marrëveshjet për pagesë me këste

62. Marrëveshjet për pagesë me këste duhet të përdoren më shumë. Të pasurit në dispozicion të marrëveshjeve me këste përbën një shërbim të mirë për tatimpaguesit që kanë vështirësi në qarkullimin e parave (veçanërisht në rrethanat aktuale të pandemisë). Kur përdoren si duhet, marrëveshjet mund të jenë një shërbim pozitiv për tatimpaguesit, duke rritur në të njëjtën kohë gjasat që të mblidhet borxhi. Prandaj, për të përmirësuar vënien në dispozicion të marrëveshjeve me këste, sa më shpejt që të jetë e mundur duhet të krijohet dhe të zbatohet një instrument i bazuar në internet (vetë-shërbim për tatimpaguesin).

63. Departamenti i mbledhjes së borxhit duhet të jetë përgjegjës për aprovimin e marrëveshjeve për pagesë me këste. Procedurat aktuale kërkojnë që marrëveshjet për pagesë me këste të nënshkruhen nga tatimpaguesi dhe drejtori i DRT-së. Për shkak të kësaj procedure, trajtimi i kërkesave për marrëveshje me këste aktualisht i është caktuar sektorit të kontrollit nga zyra. Kjo qasje mund të rezultojë në mospërputhje në vendimet e aprovimit dhe jep mundësi të panevojshme për cenim të integritetit. Duhet të ndërmerren masa për bartjen e përgjegjësisë për aprovimin e marrëveshjeve për pagesë me këste në Drejtorinë e Mbledhjes së Borxhit. Kjo është duke u shqyrtuar aktualisht nga DPT-ja.

Masa më të forta të zbatimit

64. DPT-ja duhet të përdorë gamën e plotë të instrumenteve të mbledhjes me forcë që janë në dispozicion. Është duke u përdorur mjaft mirë mundësia e thirrjeve dalëse si masë e ndërhyrjes së hershme për të minimizuar detyrimet e papaguara tatimore. Është duke u ndërmarrë veprimi i sekuestrimit për të rimarrë paratë nga llogaritë bankare të tatimpaguesve dhe për të bllokuar llogaritë bankare. Është duke u përdorur edhe pezullimi i licencave të import/eksportit. Sidoqoftë, veprimi përtej këtyre intervenimeve është i kufizuar. Duhet përdorur edhe procedurat e falimentimit ose paaftësisë paguese kur të jenë shteruar veprimet e tjera të mbledhjes me forcë, veçanërisht nëse biznesi vazhdon të ushtrojë veprimtarinë. Si hap tjetër, DPT-ja duhet të hartojë politika dhe procedura dhe të zhvillojë ekspertizën për ndërmarrjen e masave të falimentimit/ paaftësisë paguese.

C. Rekomandimet

65. Rekomandimet për përmirësimin e funksionit të mbledhjes së detyrimeve të papaguara janë:

- Filloni menjëherë një projekt për të shlyer/shuar borxhin e pambledhshëm.

¹⁷ DPT: Forcimi i Mbledhjes së Borxhit Tatimor, Paul Duffus, dhjetor 2021

- Vazhdoni të zgjeroni përdorimin e marrëveshjeve për pagesë me këste, duke përfshirë zbatimin e një instrumenti të bazuar në internet (vetë-shërbim për tatimpaguesit).
- Caktoni përgjegjësinë për aprovimin e marrëveshjeve për pagesë me këste në Drejtorinë e Mbledhjes së Borxhit.
- Zhvilloni procedurat dhe ekspertizën për ndërmarrjen e masave në rast të pa aftësisë paguese/falimentimit.

VII. PËRMIRËSIMI I SAKTËSISË SË REGJISTRIT, SHËRBIMEVE TË TATIMPAGUESVE DHE PROCESEVE TË RIMBURSIMIT TË TVSH-SË

A. Saktësia e regjistrit të tatimpaguesve

Situata aktuale

66. Zhvillimet e fundit do të ndihmojnë për të përmirësuar më tej saktësinë e regjistrit.

Këto përfshijnë mundësi të reja online për tatimpaguesit për të azhurnuar detajet e tyre në regjister dhe për rritjen e bashkëpunimit me Qendrën Kombëtare të Biznesit (QKB). Ndonëse DPT-ja ende nuk mund të azhurnojë regjistrin në mënyrë të njëanshme kur konstatohet se të dhënat kryesore (p.sh., adresa ose kodi ekonomik) janë të pasakta, tani ekzistojnë masa përmes të cilave QKB-ja do të verifikojë dhe korrigjojë regjistrin sa herë që stafi i DPT-së në terren i raporton asaj për pasaktësi. Marrëveshja më e fundit e bashkëpunimit me QKB-në¹⁸ po ashtu parashikon një gamë më të gjerë të të dhënave që do të shkëmbehen në mënyrë elektronike (përfshirë të dhënat për likuidimet, bashkimet dhe ndarjet).

67. Kërkesat e ligjit për fiskalizim dhe akses në rritje i DPT-së në burimet e informacionit nga palët e treta po ashtu do të japin më shumë mundësi për të garantuar integritetin e regjistrit. DPT-ja do të marrë të dhëna të shumta shitesë në lidhje me vendndodhjet e veprimtarisë së biznesit dhe përshkrimet sipas ligjit të fiskalizimit (që do të hyjë në fuqi në fazën e vitin 2021). DPT-ja gjithashtu është duke siguruar akses në shumë burime të palëve të treta të tjera (përfshirë furnizuesit e energjisë elektrike dhe ujit) dhe po planifikohet një regjister kombëtar i adresave elektronike shqiptare. Verifikimi sistematik i regjistrit me bazat përkatëse të të dhënave (agjencitë qeveritare, ofruesit e shërbimeve publike dhe burime të tjera të rëndësishme) dhe informacioni i regjistrit të fiskalizimit që sapo është vënë në dispozicion do të ndihmojë për të siguruar që regjistri kryesor i DPT-së të mbahet i saktë, i plotë dhe i azhurnuar.

¹⁸ Datë 29 gusht 2019.

Fushat ku kërkohet përmirësim

68. Dobësitë në saktësinë e kodeve ekonomike u ekspozuan gjatë zbatimit nga DPT-ja të programeve të ndihmës financiare lidhur me pandeminë. Plotësimi i kriterëve për këto ndihma varej nga paraqitja e kërkesave brenda sektorëve të veçantë ekonomikë nga ana e kërkuesve, kështu që saktësia e klasifikimit në kodin përkatës NACE¹⁹ ishte vendimtare për aprovimin e kërkesave (të cilat u bënë online në DPT). Për rreth 6,200 biznese, klasifikimet e veprimtarive ekonomike në regjistrin e DPT-së u konstatuan të pasakta dhe duhej të ndryshoheshin gjatë administrimit të këtyre programeve të ndihmës. Kjo përvojë thekson nevojën për teste të rregullta (në bashkëpunim me QKB-në) të saktësisë së kodeve ekonomike të shënuara në regjistër. Saktësia e kodeve ekonomike është thelbësore për MRP efektive.

69. Planet operacionale të DPT-së duhet t'i kushtojnë vëmendje më të madhe aktiviteteve që synojnë përmirësimin e plotësisë dhe saktësisë së regjistrit. Elementet e planeve operacionale aktuale përfshijnë disa projekte për të identifikuar bizneset dhe punonjësit e pargjistruar përmes monitorimit në terren. Ka mundësi për theksim, përqendrim dhe koordinim më të madh të aktiviteteve të planifikuara të cilat në mënyrë specifike synojnë përmirësimin e plotësisë dhe saktësisë së regjistrit. Kjo, përveç punës në terren, duhet të përfshijë edhe verifikimin sistematik të burimeve të të dhënave në dispozicion.

B. Shërbimet e tatimpaguesve

Situata aktuale

70. Pjesa më e madhe e përpjekjeve të shërbimit të tatimpaguesve të DPT-së në vitin 2020 ishte përqendruar në mbështetjen e programeve të ndihmës financiare për bizneset dhe punonjësit lidhur me pandeminë. Ky ishte një punë e madhe, e cila përfshinte mbështetjen e dedikuar në faqen e internetit, zhvillimin e shpejtë të sistemeve të TI-së dhe kontaktet e shumta me qendrën e thirrjeve dhe DRT-të. Një anketë e DPT-së mbi perceptimin publik²⁰ (bërë në nëntor-dhjetor 2020) për punën e shërbimit të saj gjatë pandemisë ishte në përgjithësi e favorshme, me disa përjashtime.

71. Në vitin 2020 u bënë disa përmirësime në shërbimin e tatimpaguesve dhe në thjeshtësimin e detyrimeve të pajtueshmërisë, pavarësisht nga pandemia. Këto përfshinin disa shërbime shtesë online përmes portalit e-Albania.²¹ Është standardizuar formati i raportimit të pasqyrave financiare vjetore si për QKB-në ashtu edhe për DPT-në. Rregullimet e reja për të plotësuar paraprakisht deklaratën mujore të TVSH-së për librat e blerjeve dhe shitjeve do të hyjnë në veprim në kuadër të fiskalizimit. Formulari i deklaratës së tatimit mbi të ardhurat

¹⁹ NACE (Klasifikimi Evropian i Veprimtarive Ekonomike) është korniza referuese Evropiane për prodhimin dhe shpërndarjen e statistikave në lidhje me veprimtaritë ekonomike.

²⁰ DPT: Anketa - tatimpaguesit në lidhje me pandeminë, dhjetor 2020

²¹ 90 për qind e certifikatave të lidhura me tatimet që më herët (para zhvillimit të platformës e-Albania) kërkonin një "vulë gome" në sportelet e shërbimit të DPT-së tani mund të lëshohen përmes vetë-shërbimit online.

personale (DIVA)²² po ashtu është duke u plotësuar paraprakisht. Derisa afati i zbatimit të fiskalizimit është shtyrë deri në vitin 2021, në vitin 2020 u zhvilluan konsultime të gjera me profesionistë të biznesit dhe tatimeve rreth ndikimit të këtij ndryshimi.

Fushat ku kërkohet përmirësim

72. Menaxhmenti i DPT-së është i përkushtuar për zhvillimin dhe publikimin e një strategjie të shërbimit dhe komunikimit me tatimpaguesit. Në DPT kuptohet mirë dhe qartë rëndësia qendrore që ka përdorimi i shërbimeve dhe komunikimit me tatimpaguesit për të fituar besimin e publikut dhe për të mbështetur pajtueshmërinë. Sidoqoftë, ekziston një nevojë, të cilën e pranon edhe menaxhmenti i DPT-së, për të bashkuar qëndrimet e ndryshme të shërbimit dhe politikave të komunikimit në një strategji gjithëpërfshirëse për të përcaktuar drejtimit e ardhshme dhe për të udhëhequr planifikimin operacional. DPT-ja synon që këtë dokument strategjik ta hartojë më vonë në vitin 2021, me ndihmën e Agjencisë Tatimore Suedeze.

73. Janë disa çështje të vazhdueshme me sasinë, thellësinë dhe qartësinë e komunikimeve dhe udhëzimeve të DPT-së mbi legjislacionin tatimor dhe procedurat tatimore. Bizneset kanë shqetësime në lidhje me qartësinë e udhëzimeve legjislative dhe procedurale. Kjo është e qartë nga një sondazh i Këshillit Shqiptar të Investimeve të publikuar në dhjetor 2019, i cili tregoi pak përmirësim në këtë fushë viteve të fundit.²³ Pavarësisht nga disa zhvillime që nga viti 2016 në publikimin dy herë në vit të buletineve që kishin të bënin me vendimet teknike dhe vendimet e gjykatave, këshilltarët tatimorë kanë shprehur pakënaqësi me sasinë dhe thellësinë e udhëzimeve interpretuese që i kanë në dispozicion, duke pasur parasysh shumë "zona gri" në kodin tatimor.²⁴

74. Mund të përmirësohet mbështetja dhe angazhimi me kontabilistët dhe këshilltarët e tjerë tatimorë. Kontabilistët dhe këshilltarët e tjerë tatimorë luajnë një rol kryesor në mbarëvajtjen e çdo sistemi tatimor, dhe kjo është arsyeja pse nevojiten kanalet e përshtatura të komunikimit dhe mekanizma të rregullt të angazhimit për këtë grup të rëndësishëm ndërmjetësues — dhe këto lloj rregullimesh ekzistojnë në shumicën e administratave tatimore moderne. Një zhvillim i mirëpritur është marrëveshja e kohëve të fundit për bashkëpunim ndërmjet DPT-së dhe Institutit të Kontabilistëve të Certifikuar (edhe pse ende nuk është nënshkruar marrëveshja zyrtare). DPT-ja po ashtu duhet të konsiderojë përdorimin e një hapësire të veçantë të faqes në internet për profesionistët tatimorë.

²² Kjo deklaratë vjetore plotësohet nga individë që kanë të ardhura 2 milionë lekë e më tepër ose që kanë më shumë se një marrëdhënie punësimi.

²³ Shihni lidhjen e internetit https://www.investment.com.al/wp-content/uploads/2020/03/EN_SURVEY-CG-2019.pdf

²⁴ Intervista e misionit të DÇF-së me përfaqësuesit e organeve shqiptare të kontabilitetit në nëntor 2018.

C. Pagesa në kohë e rimbursimeve të TVSH-së

Situata aktuale dhe çështjet

Stoku i detyrimeve të papaguara të rimbursimit të TVSH-së

75. Trendi i stokut të rimbursimit të TVSH-së është në rënie. Stoku i të rimbursimit të TVSH-së në fund të vitit 2020 ishte 9.8 miliardë lekë - zbritur nga 11.3 miliardë lekë në fund të vitit 2019 (dhe 16.8 miliardë lekë në fund të vitit 2018). Mos pagesa e rimbursimeve të aprovuara të TVSH-së ka qenë problem i vazhdueshëm për vite me radhë - duke pasqyruar parashikimin tepër optimist të të ardhurave, ku mungesat buxhetore financoheshin pjesërisht duke vonuar pagesën e rimbursimeve të TVSH-së që plotësonin kriteret ligjore. Viteve të fundit, stoku i rimbursimit është përqendruar kryesisht në tri kompani (të përfshira në ndërtimin e gazsjellësit, prodhimin e energjisë nga hidrocentralet dhe kërkimin e naftës). Tabela 8 paraqet ndarjen e stokut të rimbursimit ndërmjet këtyre tri kompanive, eksportuesve dhe bizneseve të tjera në fund të dhjetorit 2020. Çdo tremujor DPT-ja publikon në faqen e saj të internetit informacion mbi situatën e stokut të rimbursimit të TVSH-së.

Tabela 8. Situata e rimbursimit të TVSH-së në fund të dhjetorit 2020

(Shumat në milionë lekë)

Bizneset	Stoku i kërkesave për rimbursim të TVSH-së që nuk janë paguar			Stoku i kërkesave për rimbursim të TVSH-së që janë paguar*	
	Numri i rasteve	Numri i tatimpaguesve	Shuma	Numri i rasteve	Shuma
Gazsjellësi	3	1	7,117		
Hidrocentralet	3	3	248		
Kërkimi i naftës	2	1	1,557		
Eksportuesit	3	3	758		
Bizneset e tjera	1	1	117		
Gjithsej	12	9	9,797	239	4,598

Burimi: DPT

*Asnjë ndarje nuk është dhënë nga DPT-ja

76. Rimbursimet e TVSH-së përmes marrëveshjes për pagesë me këste për kërkesat me vlerë të lartë, megjithëse nuk janë në përputhje me parimet e TVSH-së, kohët e fundit janë formalizuar. Para muajit shkurt 2020, tri kompanitë me shumat më të mëdha për rimbursim janë paguar me këste në dakortësi dypalëshe me DPT-në. Një vendim i Këshillit të Ministrave i datës 13 shkurt 2020 krijoi një bazë zyrtare për marrëveshje të rimbursimit të TVSH-së me këste — në mënyrë specifike kur kërkesat tejkalojnë shumën prej 150 milionë lekësh. Nuk paguhet interes sipas këtyre marrëveshjeve, të cilat mund të zgjasin deri në dy vjet, dhe ka dispozita të veçanta për trajtimin e rimbursimit të papaguar si kolateral për kredi bankare. DPT-ja ka lidhur pesë marrëveshje të reja për pagesë me këste (përveç tri marrëveshjeve “të trashëguara”) për raste të tilla që nga hyrja në fuqi e vendimit të Këshillit të Ministrave. Marrëveshjet e rimbursimit me

këste nuk kanë vend në një sistem plotësisht funksional të TVSH-së. Vendimi i Këshillit të Ministrave i muajit shkurt 2020 duhet të shfuqizohet pasi të jenë zgjidhur të gjitha detyrimet e papaguara të trashëguara. Të gjitha kërkesat e rimbursimit që i plotësojnë kriteret ligjore, pavarësisht nga shuma, duhet të paguhen në tërësi brenda afateve ligjore.

77. DPT-ja ka treguar se synon të ketë zero rimbursime të papaguara të TVSH-së deri në fund të vitit 2021. Misionit iu tha që DPT-ja është e vendosur të zgjidhë plotësisht çështjen detyrimeve më të mëdha të rimbursimit (për kompaninë e gazsjellësit) deri në fund të qershorit 2021. Nëse ky zotim përmbushet, ai do të zvogëlojë stokun e rimbursimeve në fund të vitit 2020 për rreth 73 për qind. DPT-ja po ashtu ka treguar se është duke synuar që deri në fund të vitit 2021 stoku i përgjithshëm i rimbursimeve të jetë zero. Kjo pavarësisht se rastet e reja me kërkesa për rimbursim mbi 150 milionë lekë nuk janë duke u paguar plotësisht pas aprovimit, por për to po bëhen marrëveshje me këste që mund të zgjasin edhe pas vitit 2021.

Procedimi i kërkesave për rimbursim të TVSH-së

78. Përmirësimet e procesit kanë përgjysmuar kohën për aprovimin e kërkesave për rimbursim të TVSH-së. Në vitin 2020, intervali mesatar prej momentin kur bëhej një kërkesë për rimbursim të TVSH-së e deri te transferi nga DPT-ja tek Thesari për pagesë ishte 83 ditë; koha ekuivalente në vitin 2019 ishte 170 ditë. Ky përmirësim ishte kryesisht për shkak të vendimmarrjes më të efektshme (të bazuar në risk) dhe proceseve të punës të futura në zbatim në prill 2020. Ndryshimet e planifikuara për vitin 2021 përfshijnë një platformë të re të TI-së për rimbursimet e TVSH-së, e cila do të mundësojë që kërkesat e rimbursimit të bëhen online dhe do të llogarisin në mënyrë automatike interesin kur rimbursimi nuk bëhet brenda afateve ligjore.²⁵

Kriteret ligjore për rimbursim të TVSH-së

79. Kriteret aktuale ligjore për rimbursim të TVSH-së janë tepër kufizuese dhe nuk janë në pajtueshmëri me normat e BE-së. Me përjashtim të eksportuesve, një tatimpagues duhet të jetë në një situatë të kreditimit të TVSH-së për tre muaj rresht përpara se të mund të kërkojë një rimbursim i TVSH-së - dhe shuma e kreditimit në fund të muajit të tretë duhet të kalojë 400,000 lekë. Kjo do të thotë që një biznes me blerje të një hershme ose me blerje të mëdha jo të rregullta ose me investime që rezultojnë në TVSH negative nuk ka mundësi të kërkojë rimbursim. Kjo është në kundërshtim me parimet e përgjithshme të TVSH-së: nëse një tatimpagues është në kreditim, ai duhet të jetë në gjendje të kërkojë rimbursim pa kushte paraprake (përveç nëse ka detyrim ndonjë tjetër). Për më tepër, një deklaratë që tregon TVSH-në negative duhet të konsiderohet automatikisht si kërkesë për rimbursim, pa pasur nevojë për kërkesë të veçantë.

²⁵ Në përgjithësi 60 ditë, dhe 30 ditë për disa eksportues të caktuar.

D. Rekomandimet

80. Rekomandimet për përmirësimin e regjistrimit të tatimpaguesve, shërbimeve të tatimpaguesve dhe proceseve të rimbursimit të TVSH-së janë:

Saktësia e regjistrimit të tatimpaguesve

- Sigurohuni që planet operacionale të vënë më shumë theksin në përmirësimin e plotësisë dhe saktësisë së regjistrimit, përfshirë verifikimin sistematik të të dhënave përkatëse nga palët e treta.
- Zhvilloni një program (në bashkëpunim me QKB-në) për të testuar vazhdimisht saktësinë e kodeve të veprimtarive ekonomike të shënuara në regjistrim.

Shërbimet e tatimpaguesve

- Zhvilloni dhe publikoni një strategji të shërbimit dhe komunikimit me tatimpaguesit deri në fund të vitit 2021.
- Përmirësoni gamën, thellësinë dhe qartësinë e interpretimit të publikuar të ligjit tatimor dhe udhëzimeve procedurale dhe siguron një hapësirë të dedikuar në faqen e internetit për këshilltarët tatimorë.

Pagesa në kohë e rimbursimeve të TVSH-së

- Paguani të gjitha kërkesat e vlefshme të rimbursimit të TVSH-së brenda afateve të përcaktuara ligjore dhe zvogëloni marrëveshjet aktuale të pagesës me këste në zero sa më shpejt të jetë e mundur.
- Për Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë (MFE): Kërkoni një ndryshim legjislativ për të rimbursuar kreditimin pa ndonjë periudhë minimale të bartjes në periudhën pasuese dhe pa kushtin që tatimpaguesi të parashtrijë kërkesë të veçantë për rimbursim.

VIII. MOBILIZIMI I MBËSHTETJES PËR ZHVILLIM TË KAPACITETEVE

A. Sfondi dhe çështjet

81. Për më shumë se një dekadë, autoritetet kanë marrë mbështetje nga disa ofrues të jashtëm të asistencës për të lehtësuar përpjekjet e reformës së DPT-së -- me përparim të mirë si rezultat — siç vërehet qartë nga raportet e këtij dhe misioneve të mëhershme të FMN-së. Gjatë vitit 2020, përveç DÇF-së edhe Banka Botërore ka ofruar mbështetje për zhvillimin e një projekti të pajtueshmërisë në lidhje me nën-deklarimin e pagave ("Projekti i letrave").

82. Më poshtë është përmbledhur mbështetja e DÇF-së në zhvillimin e kapaciteteve gjatë periudhës 1 maj 2020 - 30 prill 2021:

- Një mision i DÇF-së nga distanca u realizua në janar/ shkurt 2021 për të vlerësuar përpjekjet zhvillimore të DPT-së dhe për të dhënë rekomandime për hapat e ardhshëm.
- Mbështetje e vazhdueshme gjatë tërë vitit nga këshilltari rajonal i FMN-së me bazë në Slloveni.
- Misionet afatshkurtra të ekspertëve nga distanca të planifikuara/realizuara siç tregohet në Tabelën 9.

Tabela 9. Misionet afatshkurtra të ekspertëve në DPT, 1 maj 2020– 30 prill 2021

Periudha e realizimit	Fusha e mbështetjes	Statusi
Shtator-dhjetor 2020	Konsolidimi dhe ristrukturimi i mbledhjes së borxhit tatimor	Realizuar
Nëntor 2020 - janar 2021	Menaxhimi i pajtueshmërisë së individëve me pasuri të madhe	Realizuar
Mars/ prill 2021	Zhvillimi i kapaciteteve për analizën e të dhënave	Konfirmuar
Mars/ prill 2021	Menaxhimi i pajtueshmërisë së individëve me pasuri të madhe	Konfirmuar
Mars/ prill 2021	Zhvillimi dhe zbatimi i projekteve të MRP-së	Konfirmuar
Mars/ prill 2021	Konsolidimi dhe ristrukturimi i mbledhjes së borxhit tatimor	Konfirmuar

83. Kërkohe mbështetje e jashtme e vazhdueshme për të lehtësuar konsolidimin e arritjeve të deritanishme të DPT-së dhe për të forcuar edhe më tej administratën. Për të ardhmen, autoritetet kanë siguruar mbështetjen e nevojshme nga disa organizata të jashtme, përfshirë Administratën Tatimore Suedeze,²⁶ BE-në,²⁷ dhe DÇF-në.²⁸

84. Plani paraprak i DÇF-së për zhvillimin e kapaciteteve në periudhën maj 2021 - prill 2022, i cili në parim është dakorduar me DPT-në, është si më poshtë:

- Një mision i DÇF-së nga Zyra Qendrore e FMN-së (me siguri Instrumenti i Vlerësimit Diagnostik të Administratave Tatimore (TADAT²⁹) do të realizohet në janar/shkurt 2022.

²⁶ Pas disa takimeve me autoritetet shqiptare, Agjencia Tatimore Suedeze aktualisht është duke hartuar një projekt propozim për një fazë fillestare njëvjeçare të mbështetjes në zhvillimin e kapaciteteve të DPT-së. Fillimisht po mendohet që në fokus të kësaj mund të jenë shërbimet e tatimpaguesve; rritja e integritetit; MRP ("komponentët e butë" si komunikimi dhe shërbimet); kontrolli tatimor dhe hetimet; shkëmbimi automatik i informacionit me autoritetet jashtë vendit; VIES (Sistemi i Shkëmbimit të Informacionit të TVSH-së, një mjet elektronik i transmetimit të informacionit lidhur me regjistrimin në TVSH të kompanive të regjistruara në Bashkimin Europian); dhe ridizajnimi i procesit të punës. Ky bashkëpunim fillestar pritet të zhvillohet në një marrëveshje për bashkëpunim më afatgjatë për rreth 3 vite i cili do të fillojë në vitin 2022.

²⁷ BE-ja ka financuar aktivitetet nga një kompani këshilluese e Holandës që në vitin 2020 zhvilloi një udhërrëfyes për krijimin e një Akademie Trajnimi për Administratën Tatimore dhe Doganore. Parashikohet që disa komponentë të trajnimit do të barten, për shembull, në universitete. Zbatimi i komponentëve të këtij udhërrëfyesi për krijimin e një Akademie Trajnimi të duhur dhe shumë të nevojshme pritet që të fillojë gjatë vitit 2021.

²⁸ Mbështetja e DÇF-së për zhvillim të kapaciteteve e paraqitur në Tabelat 9 dhe 10 ofrohet nga DÇF-ja me përkrahje financiare nga BE dhe SECO.

²⁹ Instrumenti i Vlerësimit Diagnostik të Administratave Tatimore (TADAT) është e dizajnuar për të siguruar një vlerësim objektiv të gjendjes së komponentëve kryesorë të sistemit të administratës tatimore të një vendi. Shikoni www.tadat.org.

- Mbështetje e vazhdueshme nga këshilltari rajonal i FMN-së me bazë në Slloveni.
- Misionet afatshkurtra të ekspertëve nga distanca dhe vizitat e planifikuara siç paraqitet në Tabelën 10.

Tabela 10. Misionet afatshkurtra të ekspertëve në DPT, 1 maj 2021 - 30 prill 2022

Periudha e realizimit	Fusha e mbështetjes	Statusi
Qershor/ korrik 2021	Menaxhimi i pajtueshmërisë së individëve me pasuri të madhe	Të gjitha aktivitetet janë në fazën e planifikimit (*)
Qershor/ korrik 2021 Shtator/tetor 2021	Zhvillimi i kapaciteteve për analizën e të dhënave Struktura e organizimit në terren dhe ndarja e vëllimit të punës	
Shtator/tetor 2021	Zhvillimi i planit vjetor të pajtueshmërisë 2022	
Janar/shkurt 2022	Zhvillimi i kapaciteteve për analizën e të dhënave	
Janar/shkurt 2022	Menaxhimi i pajtueshmërisë së individëve me pasuri të madhe	
Mars/ prill 2022	Struktura e organizimit në terren dhe ndarja e vëllimit të punës	

(*) Në varësi të kapaciteteve të realizimit nga DÇF-ja dhe absorbimit nga DPT-ja, mund të ketë mundësi të bëhen edhe disa misione/vizita të tjera afatshkurtra të ekspertëve.

85. Disa fusha me përparësi aktualisht janë pa mbështetjen e nevojshme në zhvillim të kapaciteteve. Siç është e qartë nga përmbajtja e këtij raporti, funksioni i kontrollit tatimor është i dobët dhe kërkon shumë më shumë mbështetje nga jashtë se sa që është e mundur përmes projektit aktual të DÇF-së për zhvillim të kapaciteteve. DPT-ja duhet të shikojë mundësitë për mbështetje të jashtme në shkallë të gjerë për disa vite (ndoshta nga një ofrues i vetëm i mbështetjes dhe nga Akademia e re Tatimore dhe Doganore) për të përmirësuar si aftësitë teorike ashtu edhe ato praktike të inspektorëve të kontrollit për të arritur një ndryshim të plotë në qasje dhe fokus të kontrollit tatimor. Vetëm kur të arrihet kjo, zbatimi i strategjive të përmbushjes do të ketë ndikim afatgjatë në pajtueshmërinë e tatimpaguesve dhe në hendekun tatimor. Ofrimi i trajnimit në udhëheqje dhe/ose mentorim ekzekutiv për drejtuesit/menaxherët e rinj dhe ata në zhvillim do të ishte gjithashtu shumë i dobishëm për reformat dhe përpjekjet operacionale të DPT-së, si dhe për marrëdhëniet e punonjësve.

Shtojca I. Zbatimi i rekomandimeve të raportit të misionit të DÇF-së të janarit 2019³⁰

Rekomandimet

Pjesa II Përmirësimi i qeverisjes dhe rregullimeve organizative	
Rekomandimet e misionit	Statusi i zbatimit të rekomandimeve
1. Caktoni takime më të rregullta të Komitetit për Menaxhimin e Reformës për të shtyrë përpara agjendën e reformave dhe për të mbajtur nën shqyrtim planin strategjik.	<i>Zbatuar.</i>
2. Caktoni një zëvendës drejtor të tretë në rolin vakant sa më shpejt që të jetë e mundur dhe përshejtoni plotësimin e vendeve vakante në të gjithë organizatën.	<i>Nuk është zbatuar.</i> Ende janë vetëm dy zëvendës drejtorë të përgjithshëm dhe janë afërsisht edhe 200 pozita vakante.
3. Shikoni opsionet për t'i dhënë DPT-së më shumë autonomi për të përshtatur strukturat organizative dhe për të shpërndarë personelin.	<i>Nuk është zbatuar.</i>
4. Krijoni një proces të fortë qeverisjeje për menaxhimin e kontratës së re të TI-së në nivel të lartë në DPT.	<i>Zbatuar.</i> Menaxhohet përmes Grupit të Menaxhimit Strategjik.
5. Zhvilloni një strategji gjithëpërfshirëse për të ndërtuar një kulturë të fuqishme integriteti tek i gjithë personeli dhe për të adresuar rreziqet e korrupsionit.	<i>Nuk është zbatuar.</i> Sidoqoftë, kohët e fundit janë zbatuar disa masa për të forcuar garantimin e integritetit. Është krijuar një pozicion i ri në nivelin e lartë (që i raporton edhe DP-së edhe Ministrisë së Drejtësisë) për promovimin, monitorimin dhe zbatimin e strategjisë anti-korrupsion të qeverisë.
Pjesa III Forcimi i Drejtorisë së Tatimpaguesve të Mëdhenj	
6. Rishikoni kriteret e tatimpaguesve të mëdhenj për të siguruar që të gjithë tatimpaguesit më të mëdhenj të menaxhohen nga DTM-ja.	<i>Zbatuar:</i> Sidoqoftë, kompanitë e lidhura nuk janë përfshirë ende.
7. Themeloni një njësi të menaxhimit të riskut në DTM për të mbështetur zbatimin e kornizës së diferencimit të riskut, përfshirë analizën e të ardhurave tatimore dhe profilizimin e tatimpaguesve.	<i>Zbatuar pjesërisht:</i> Njësia e menaxhimit të riskut është themeluar, por detyra e saj kryesore për të profilizuar këtë segment të tatimpaguesve sipas riskut nuk ka përparuar sa duhet.
8. Rishikoni gamën e detyrave të kontrollit nga zyra e DTM-së dhe përcaktoni rregullime më të përshtatshme të organizatës për punën jo-kontrolluese.	<i>Nuk është zbatuar:</i> Përderisa DTM-ja ka filluar të përdorë kontrollet nga zyra dhe të rrisë numrin e kontrolleve për një çështje të vetme, ende nuk është bërë rishikimi i detyrave për punën jo-kontrolluese.

³⁰ Raporti i Departamentit për Çështje Fiskale të FMN-së: "Shqipëria: Administrimi i të Ardhurave - Realizimi i Agjendës së Reformës", Vesperman dhe të tjerët, Janar 2019.

9. Finalizimi i rregullimeve për të konsoliduar tri ekipet ekzistuese të transferimit të çmimeve në një njësi të vetme brenda DTM-së.	<i>Zbatuar:</i> Tani është krijuar një ekip i transferimit të çmimeve në kuadër të DTM-së.
Pjesa IV: Forcimi i menaxhimit të riskut të pajtueshmërisë	
10. Zgjeroni aksesin dhe përdorimin e të dhënave të palëve të treta, përfshirë raportimin automatik të të dhënave bankare — dhe siguron një depo të të dhënave dhe instrumentet analitike.	<i>Zbatuar pjesërisht.</i> Ka një rritje të të dhënave të palëve të treta në dispozicion: p.sh. informacioni nga kompanitë e energjisë elektrike dhe ujit, nga Dogana dhe Bashkia e Tiranës. Nuk ka raportim automatik të të dhënave të llogarive bankare të vendit. Një depo e të dhënave është prokuruar por ende nuk është funksionale.
11. Zhvilloni një strategji të menaxhimit të të dhënave që optimizon përdorimin e të dhënave nga të gjitha burimet, përfshirë të dhënat nga e-fiskalizimi.	<i>Nuk është zbatuar.</i>
12. Përmirësoni punën e MRP-së për të përparuar zhvillimin e një plani shumëvjeçar të përmirësimit të pajtueshmërisë.	<i>Zbatuar pjesërisht.</i> Ka filluar puna për zhvillimin e një strategjie gjithëpërfshirëse të pajtueshmërisë
Pjesa V: Përmirësimi i regjistrimit dhe shërbimeve të tatimpaguesve	
13. Propozoni një ndryshim legjislativ që i mundëson DPT-së të azhurnojë regjistrin atje ku ka prova të qarta nga raportet në terren se të dhënat e regjistrit janë të pasakta.	<i>Zbatuar pjesërisht:</i> Derisa ligji ende parashikon që DPT-ja nuk mund të azhurnojë në mënyrë të njëanshme regjistrin kur konstatohet se të dhënat kryesore (p.sh., adresa ose kodi i veprimtarisë) janë të pasakta, tani ekzistojnë rregullime me të cilat QKB-ja do të verifikojë dhe korrigjojë regjistrin kur stafi i DPT-së në terren i raporton ndonjë pasaktësi asaj.
14. Zhvilloni një program për të testuar saktësinë e regjistrit, në bashkëpunim me QKB-në, përfshirë edhe saktësinë e regjistrit pasiv.	<i>Nuk është zbatuar:</i> Nuk ka një program të strukturuar për të testuar saktësinë e regjistrit (shkalla e kodeve të pasakta të veprimtarisë është nënvizuar gjatë administrimit nga DPT-ja të programeve për mbështetje financiare të sektorëve për shkak të pandemisë).
15. Zhvilloni një strategji të shërbimit të tatimpaguesve dhe përcaktoni rregullime të qarta qeverisëse për të drejtuar zbatimin e koordinuar të saj.	<i>Nuk është zbatuar:</i> Sidoqoftë, një dokument i strategjisë së shërbimit dhe komunikimit me tatimpaguesit është planifikuar për vitin 2021 - me ndihmën e Agjencisë Tatimore Suedeze.
16. Angazhoni dhe përfshini tatimpaguesit dhe ndërmjetësuesit tatimorë në hartimin e produkteve dhe proceseve tatimore me qëllim thjeshtësimin e pajtueshmërisë dhe uljen e kostove.	<i>Zbatuar pjesërisht:</i> Ekziston një angazhim me bizneset dhe këshilltarët tatimorë për ndryshimet e mëdha tatimore (p.sh. fiskalizimi) dhe marrëveshje të reja bashkëpunimi janë në fuqi me Institutin Shqiptar të Kontabilistëve të Certifikuar. Sidoqoftë, këto më

	shumë përqendrohen në zbatimin e politikës së përcaktuar se sa në angazhimin në produktin tatimor dhe modelimin e procesit.
17. Zgjeroni gamën e udhëzimeve teknike interpretuese të publikuara.	<i>Nuk është zbatuar:</i> Nuk ka ndonjë përmirësim domethënës - ka shqetësime të vazhdueshme në lidhje me sasinë, cilësinë dhe thellësinë e udhëzimeve legjislative dhe procedurale.
Pjesa VI Përmirësimi i mbledhjes së detyrimeve të papaguara tatimore	
18. Zhvilloni strategji për fshirjen/shuarjen e detyrimeve tatimore të papaguara të pambledhshme pas ndryshimeve legjislative.	<i>Nuk është zbatuar.</i> Nuk ka strategji të fshirjes/shuarjes dhe nuk ka ndodhur asnjë fshirje/shuarje, megjithëse është punuar për zhvillimin e procedurave të nevojshme.
19. Emëroni menaxherin e projektit për testimin e mbledhjes së konsoliduar të borxhit tatimor dhe përparoni punën për zhvillimin e modelit të detajuar.	<i>Zbatuar.</i> Ka përfunduar konsolidimi i shumicës së aktiviteteve të mbledhjes së borxheve në tri vende (site).
Pjesa VII Përmirësimi i kontrollit tatimor	
20. Bëni analiza për të kuptuar arsyet për nivelet e ulëta të mbledhjes së tatimit të vlerësuar gjatë kontrollit dhe për të përpiluar përgjigjet e duhura.	<i>Nuk është zbatuar.</i> Kanë filluar përpjekjet për të zhvilluar një sistem për të monitoruar mbledhjen e tatimit të vlerësuar gjatë kontrollit.
21. Bëni një analizë të rolit dhe performancës së funksionit të kontrollit nga zyra për të përmirësuar rezultatet e kontrollit dhe për të eliminuar punën me vlerë të ulët.	<i>Zbatuar pjesërisht.</i> Një njësi e veçantë në departamentin e kontrollit tani i monitoron kontrollet nga zyra. Analiza për të përmirësuar funksionin e kontrollit nga zyra është në një fazë të hershme.
Pjesa VIII: Trajtimi i duhur e ankesave të tatimpaguesve	
22. Transferoni funksionin e ankesave të tatimpaguesve nga MFE prapë në DPT.	<i>Nuk është rishikuar</i>
23. Përmirësoni transparencën duke publikuar përmbledhje të anonimizuara të rezultateve të ankesave administrative dhe statistikave lidhur me ankesat dhe rezultatet e tyre	
24. Përmirësoni drejtësinë procedurale duke lejuar, për raste të vërteta në rrethana të jashtëzakonshme, një farë fleksibiliteti në pagesën/ garantimin e tatimit dhe parakushtet e afatit të ankimimit.	
25. Shkurtoni kohën e shpenzuar për të përfunduar procedurat e ankesave dhe shqyrtimit në trajtimin e ankesave me vlerë të ulët.	
Pjesa IX Paguesa në kohë e rimbursimeve të TVSH-së	

<p>26. Paguani stokun e rimbursimit të TVSH-së sa më shpejt që të jetë e mundur.</p>	<p><i>Zbatuar pjesërisht:</i> Stoku i rimbursimit në fund të vitit 2020 ishte 9.8 miliardë lekë - ulur nga 11.25 miliardë lekë në fund të vitit 2019 (dhe 16.8 miliardë lekë në fund të vitit 2018). DPT-ja është zotuar të rimbursojë 73 për qind të detyrimeve të papaguara në fund të vitit 2020 (kompania e gazsjellësit) deri më 30 qershor 2021. Përmirësimet e procesit gjatë vitit 2020 kanë përgjysmuar kohën e nevojshme për të aprovuar kërkesat për rimbursim të TVSH-së.</p>
<p>27. MFE të përmirësojë parashikimin e të ardhurave tatimore neto për të siguruar që fondet të jenë në dispozicion për të paguar menjëherë të gjitha kërkesat që i plotësojnë kriteret ligjore për rimbursim të TVSH-së.</p>	<p><i>Nuk është zbatuar:</i> Derisa ka një synim që të ketë zero detyrime të papaguara të rimbursimit deri në fund të vitit 2020, Kërkesat e reja të rimbursimit me vlerë të lartë (> 150 m lekë) nuk janë duke u rimbursuar pas aprovimit, por janë duke u paguar me këste (të cilat mund të zgjasin deri në 2 vjet) sipas një dispozite ligjore të miratuar në shkurt 2020.</p>
<p>28. MFE të kërkojë një ndryshim të ligjit për rimbursimin e kreditimit pa ndonjë periudhë minimale të bartjes dhe pa kushtin që tatimpaguesit të parashtrojnë një kërkesë të veçantë për rimbursim.</p>	<p><i>Nuk është zbatuar:</i> Me përjashtim të eksportuesve, një tatimpagues ende duhet të jetë në gjendje të kreditimit të TVSH-së për tre muaj rresht para se të mund të kërkojë një rimbursim të TVSH-së - dhe shumën e kreditimit në fund të muajit të tretë duhet të kalojë 400,000 lekë. Po ashtu, prapë duhet të bëhet një kërkesë e veçantë për rimbursim të TVSH-së.</p>